

ВТЕЧА З УКРАЇНИ

ДОСВІД ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В ЄС

ОПИТУВАННЯ 2022 Р.

© Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, 2024

Відтворення дозволено за умови повідомлення про джерело.

Для будь-якого використання або відтворення фотографій або інших матеріалів, на які не розповсюджується авторське право Європейського агентства з фундаментальних прав людини, необхідно отримати дозвіл безпосередньо від власників авторських прав.

Ані Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини, ані будь-яка особа, що діє від імені Агентства, не несе відповідальності за використання цієї інформації.

Люксембург: Відділ публікації офіційних видань Європейського Союзу, 2024

PDF ISBN 978-92-9489-265-2 doi:10.2811/712569 TK-04-23-004-UK-N

Автор фото:

Обкладинка: © Valery Hache/AFP via Getty Images

Сторінка 15: © NurPhoto via Getty Images

Сторінка 19: © Derek Hudson/Getty Images News

Сторінка 33: © Janos Kummer/Getty Images News

Сторінка 36: © NurPhoto via Getty Images

Сторінка 39: © Nicolas Tucet/AFP via Getty Images

Сторінка 45: © Denis Charlet/AFP via Getty Images

Сторінка 50: © Wojtek Radwanski/AFP via Getty Images

Сторінка 56: © fizkes/AdobeStock

Сторінка 57: © NurPhoto via Getty Images

Сторінка 59: © Stefano Guidi/Getty Images News

Ця публікація була підготовлена англійською мовою. FRA не несе відповідальності за якість перекладів іншими мовами.

Передмова

Коли російські танки увійшли в Україну в лютому минулого року, Європа стала свідком подій, яких не бачили протягом десятиліть.

Відтоді безпричинна й невиправдана військова агресія проти України спричиняє смерть, величезні руйнування і невимовні страждання. Вона також призвела до масового переміщення людей, якого не траплялося з часів Другої світової війни.

Європа продемонструвала величезну підтримку і солідарність з переміщеними особами: вона дуже тепло зустріла їх та надала таку необхідну допомогу. Європейський Союз швидко відреагував на події, активувавши Директиву ЄС про тимчасовий захист. Це дозволило особам, які рятуються від конфлікту, швидко влаштуватися й почати працювати, подорожувати і отримати доступ до послуг по всьому ЄС.

Але передбачені заходи були розраховані на короткий термін. Ми швидко наближаємося до довгострокового надзвичайного стану. Це вимагає прийняття довготривалих рішень для соціально-економічної інтеграції принаймні деяких осіб, які були переміщені внаслідок війни.

Щоб краще оцінити результати своєї діяльності, Агентство ЄС з основних прав (Agency for Fundamental Rights, FRA) провело опитування в країнах ЄС, які зіткнулися з найбільш величезним напливом людей з України. У ньому зібрані розповіді з перших вуст про подорож людей з України до ЄС. В опитуванні також йдеться про те, як вони приїхали й влаштувалися в ЄС.

Результати опитування – це історія про те, як люди по всій Європі відчиняли свої двері, щоб надати прихисток і допомогу. Однак реальні повсякденні проблеми залишаються.

Мова є найбільшою перешкодою для отримання освіти, працевлаштування і доступу до інформації та послуг. Деякі переміщені особи отримують фінансову допомогу від урядів приймаючих країн, однак багато з них ледве зводять кінці з кінцями, оскільки війна позбавила їх домівок і засобів до існування.

Багато хто має давні проблеми зі здоров'ям. Депресія є поширеним явищем. Це й не дивно, бо багато хто був травмований на цій війні.

Ці висновки допоможуть ЄС і національним органам, які розробляють політику, знайти правові рішення, що найкращим чином допоможуть вирішити проблеми осіб, переміщених через конфлікт, та приймаючих країн.

Sirpa Rautio
Директорка

Зміст

Передмова	1
Ключові висновки	5
Для чого цей звіт?	7
Інформація про опитування	11
1 ПРИБУТТЯ ДО ЄС - ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ТА НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ	15
1.1. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ	15
1.2. ПРИБУТТЯ ДО ЄС	16
1.3. ДІТИ, ЩО ТІКАЮТЬ З УКРАЇНИ	17
1.4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРАВА ТА ПІЛЬГИ	17
1.5. ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ	20
2 ПОСЕЛЕННЯ В ЄС - ПРОЖИВАННЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС	23
2.1. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ	23
2.2. ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ТА ЗАЯВИ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ	24
2.3. МАЙБУТНІ ПЛАНИ РЕСПОНДЕНТІВ	25
3 ЖИТЛО	29
3.1. ВИД ЖИТЛА	29
3.2. НЕСТАЧА ОСОБИСТОГО ПРОСТОРУ	31
3.3. ДІТИ ТА ЖИТЛО	33
4 ОСВІТА	35
4.1. ДОСТУП ДО ОСВІТИ	35
4.2. ОСВІТА ДІТЕЙ	37
4.3. РОЗУМІННЯ ТА СПІЛКУВАННЯ МОВОЮ ПРИЙМАЮЧОЇ КРАЇНИ	38
4.4. ЗНАННЯ МОВИ У ДІТЕЙ	38
5 ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ	41
5.1. ДОСТУП ДО ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ	41
5.2. БАР'ЄРИ ДЛЯ ПОШУКУ ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ	43
5.3. УМОВИ РОБОТИ	44
6 ДОХОДИ ТА ПРАВО НА СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ	47
6.1. ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ	47
6.2. ЗВОДЯЧИ КІНЦІ З КІНЦЯМИ	48
6.3. ДОПОМОГА В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ	49
6.4. ВРАЖЕННЯ ПРО НЕСПРАВЕДЛИВЕ ПОВОДЖЕННЯ	50
6.5. ДІТИ, ДО ЯКИХ НЕСПРАВЕДЛИВО СТАВИЛИСЯ ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО ВОНИ УКРАЇНЦІ	51
7 ЗДОРОВ'Я	53
7.1. ДОСТУП ДО МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	53
7.2. ЕМОЦІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ	55
7.3. ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ	56
8 ДОСВІД НАСИЛЬСТВА ТА ДОСТУП ДО СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДТРИМКИ	59
8.1. ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД В УКРАЇНІ	60
8.2. ДИТЯЧИЙ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД	61
8.3. ІНЦИДЕНТИ В ЄС	61
8.4. ДІТИ, ЩО ПЕРЕЖИВАЮТЬ ТРУДНОЩІ	64
Додаток. Вибірка опитування	65

РИСУНКИ ТА ТАБЛИЦІ

РИСУНОК 1.	КРАЇНИ-ЧЛЕНИ ЄС, ОХОПЛЕНІ ОПИТУВАННЯМ	11
РИСУНОК 2.	З КИМ ДІТИ ВИЇХАЛИ З УКРАЇНИ (ЛІВОРУЧ) ТА БАТЬКИ ДІТЕЙ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЯ В УКРАЇНІ (ПРАВОРУЧ)	17
РИСУНОК 3.	ДОСТАТНЄ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРАВА ТА ПІЛЬГИ МОВОЮ, ЯКУ РОЗУМІЮТЬ РЕСПОНДЕНТИ, ЗА КРАЇНОЮ ОПИТУВАННЯ (%)	18
РИСУНОК 4.	ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ РЕСПОНДЕНТІВ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ У МІСЯЦЯХ, ЗА СТАТТЮ (%)	20
РИСУНОК 5.	ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ЗА ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ І НАДАННЯМ ПРИТУЛКУ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	24
РИСУНОК 6.	РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ РЕСПОНДЕНТІВ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ (%)	25
РИСУНОК 7.	ДОВГОСТРОКОВІ ПЛАНИ РЕСПОНДЕНТІВ ОПИТУВАННЯ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	26
РИСУНОК 8.	ТИП ПОТОЧНОГО ЖИТЛА, ЗА КРАЇНАМИ (%)	30
РИСУНОК 9.	РЕСПОНДЕНТИ, ЩО ПЛАТЯТЬ ЗА ЖИТЛО, ДЕ ВОНИ ЗАРАЗ ПРОЖИВАЮТЬ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	31
РИСУНОК 10.	ОСОБИ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ З РЕСПОНДЕНТАМИ У ВІЦІ 18+ В ЇХНЬОМУ ПОТОЧНОМУ ЖИТЛІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	32
РИСУНОК 11.	РЕСПОНДЕНТИ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ОСВІТУ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ ТА СТАТТЮ (%)	36
РИСУНОК 12.	РЕСПОНДЕНТИ, ЯКІ ГОВОРЯТЬ МОВОЮ ПРИЙМАЮЧОЇ КРАЇНИ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	38
РИСУНОК 13.	ВІДВІДУВАННЯ РЕСПОНДЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВНИХ КУРСІВ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	39
РИСУНОК 14.	ЗАРОБІТНА ПЛАТА РЕСПОНДЕНТІВ, ЗА КРАЇНАМИ ТА СТАТТЮ (%)	42
РИСУНОК 15.	ПОТОЧНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ СЕРЕД РЕСПОНДЕНТІВ У ВІЦІ 16-24 Р.	43
РИСУНОК 16.	ПРИЧИНИ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ РЕСПОНДЕНТІВ (%)	44
РИСУНОК 17.	ЗДАТНІСТЬ РЕСПОНДЕНТА ЗВОДИТИ КІНЦІ З КІНЦЯМИ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	49
РИСУНОК 18.	ВРАЖЕННЯ РЕСПОНДЕНТІВ ПРО НЕСПРАВЕДЛИВЕ ПОВОДЖЕННЯ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	51
РИСУНОК 19.	СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА РЕСПОНДЕНТАМИ ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я, ЗА КРАЇНАМИ (%)	54
РИСУНОК 20.	ПОЧУТТЯ РЕСПОНДЕНТІВ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ (%)	56
РИСУНОК 21.	ЕМОЦІЙНІ СТАНИ ДІТЕЙ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ, ЗА ВІКОВОЮ ГРУПОЮ (%)	57
РИСУНОК 22.	ІНЦИДЕНТИ, ЯКИХ ЗАЗНАЛИ РЕСПОНДЕНТИ В УКРАЇНІ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В ЛЮТОМУ 2022 РОКУ, ЗА СТАТТЮ (%)	60
РИСУНОК 23.	НАСЛІДКИ ІНЦИДЕНТІВ, ЯКІ РЕСПОНДЕНТИ ПЕРЕЖИЛИ В ІНШИХ МІСЦЯХ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ, ЗА СТАТТЮ (%)	62
РИСУНОК 24.	РЕСПОНДЕНТИ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ЗА МЕДИЧНОЮ АБО ПСИХОЛОГІЧНОЮ ПІДТРИМКОЮ І ОТРИМАЛИ ЇЇ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	63
РИСУНОК 25.	ПРОБЛЕМИ ДІТЕЙ ВІКОМ ВІД 12 ДО 15 РОКІВ, ЩО ВИНИКЛИ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ (%)	64
ТАБЛИЦЯ 1.	ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗОВСІМ НЕ ЗНАЮТЬ ПРО СВОЇ ПРАВА ТА ПОСЛУГИ, ДОСТУПНІ ЇМ, ЗА КРАЇНАМИ ТА ВИДОМ ПОСЛУГ (%)	19
ТАБЛИЦЯ 2.	ПРОБЛЕМИ РЕСПОНДЕНТІВ У ЇХНЬОМУ ПОТОЧНОМУ ЖИТЛІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	31
ТАБЛИЦЯ 3.	ПРИЧИНИ, ЧОМУ РЕСПОНДЕНТИ НЕ ЗДОБУВАЮТЬ ОСВІТУ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	37
ТАБЛИЦЯ 4.	ХАРАКТЕРИСТИКА ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ (%)	42
ТАБЛИЦЯ 5.	ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НА РОБОТІ (%)	45
ТАБЛИЦЯ 6.	ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ РЕСПОНДЕНТІВ ДЛЯ ОПЛАТИ ВИТРАТ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%) ^{А,В}	48
ТАБЛИЦЯ 7.	СУБ'ЄКТИ, ЯКІ НАДАЮТЬ РЕСПОНДЕНТАМ ДОПОМОГУ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	50
ТАБЛИЦЯ 8.	БАР'ЄРИ РЕСПОНДЕНТІВ ДЛЯ ДОСТУПУ ДО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)	55
ТАБЛИЦЯ 9.	РЕСПОНДЕНТИ ЗА ВІКОМ ТА СТАТТЮ НА КОЖНУ КРАЇНУ, А ТАКОЖ ЗАГАЛЬНІ РОЗМІРИ ВИБІРКИ КРАЇН	65

Ключові висновки

Основні висновки опитування полягають в наступному.

- ★ Більшість респондентів не стикалися з труднощами під час подорожі до Європейського Союзу (ЄС) та всередині нього. Більшість вважає, що вони отримали достатньо інформації про свої права та послуги, доступні їм відповідно до Директиви про тимчасовий захист.
- ★ У той час як третина респондентів подали заяву про надання притулку в приймаючій країні, переважна більшість зверталася за тимчасовим захистом. Існують значні відмінності в цьому відношенні між державами-членами.
- ★ Кожен третій опитуваний в кінцевому підсумку хоче повернутися в Україну. Подібна частка респондентів воліла б залишитися в приймаючій країні. Четверть респондентів не визначилися.
- ★ До ЄС переїхала велика кількість переміщених осіб. Не дивно, що під час опитування більшість, 6 із 10 респондентів, жили у приватному житлі. Більше половини з них платили за це частково або повністю. Для багатьох респондентів умови проживання є далекими від ідеальних. Їм часто не вистачає приватності і доводиться ділити кухню або ванну кімнату з незнайомими людьми. Багато дорослих респондентів з дітьми на утриманні проживали в житлі, де діти не мали доступу до тихої або окремої кімнати, де вони могли навчатися.
- ★ Менше половини тих, хто навчався незадовго до втечі з України, продовжили свою освіту в приймаючій країні. Головна причина цього - мовний бар'єр. 4 з 10 респондентів не відвідували мовні курси у приймаючій країні з моменту їхнього прибуття. Вирішення цього питання передбачає надання більше можливостей для переміщених осіб відвідувати мовні курси. Майже дві третини дітей користувалися онлайн-освітою, яку надають школи чи університети в Україні, або навчалися, використовуючи матеріали та іншу підтримку з України.
- ★ Близько двох третин тих, хто працював на оплачуваній роботі в Україні до 24 лютого 2022 року, знайшли роботу в приймаючій країні. Ще дві третини респондентів працездатного віку не мали оплачуваної роботи на момент опитування. Основними бар'єрами для доступу до працевлаштування були недостатньо добре знання мови приймаючої країни та обов'язки з опіки, особливо для жінок. Особливо тривожним фактом є те, що 4 з 10 респондентів зазнали певної форми експлуатації на роботі.
- ★ Фінансові питання хвилюють кожного другого респондента у віці від 16 років і старше. Ці респонденти повідомляють, що їхня сім'я переживає деякі або великі труднощі зводити кінці з кінцями в приймаючій країні. Трохи більше чверті дорослих респондентів можуть оплачувати свої повсякденні витрати на проживання завдяки роботі. Лише близько половини дорослих респондентів кажуть, що влада надає їм фінансову допомогу з моменту їхнього прибуття.
- ★ Тільки кожен третій респондент вважає себе у доброму або відмінному здоров'ї. Кожен другий респондент повідомляє про давні хвороби або проблеми зі здоров'ям. Половина респондентів у віці 16+ зіткнулися з проблемами доступу до охорони здоров'я через мовні труднощі або тому, що не знали, куди йти або з ким зв'язатися.
- ★ Кожен другий респондент заявляв, що часто або завжди відчував себе засмученим і пригніченим з моменту прибуття в приймаючу країну. Однак близько двох третин респондентів оптимістично дивляться у майбутнє. Кожен третій відчуває себе частиною спільноти в приймаючій країні.
- ★ Цей оптимізм присутній, незважаючи на високу частку респондентів, які зазнали травматичного досвіду в Україні чи ЄС. Лише близько третини респондентів звернулися за медичною або психологічною підтримкою з моменту свого прибуття до ЄС. Близько чверті цієї групи не отримали підтримки, яку вони шукали. Тривожно, що близько половини молодших дітей (12-15 років), які брали участь у дослідженні, мають труднощі зі сном та/або концентрацією уваги, втратою впевненості в собі або відчуттям вразливості.

Для чого цей звіт?

Вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року викликало руйнування і страждання в масштабах, яких не бачили в Європі з часів Другої світової війни. Мільйони людей, переміщених війною, прибули до Європейського Союзу (ЄС), викликаючи хвилю солідарності з боку урядів ЄС, місцевих органів влади, громадянського суспільства та багатьох людей.

Лише за декілька днів після початку вторгнення, 4 березня 2022 року, ЄС¹ вперше запровадив Директиву про тимчасовий захист. Всі держави-члени повинні забезпечити захист для переселенців з України, як зазначено в директиві.²

Директива дає право переселенцям, які втікають від війни в Україні, на легальне проживання та доступ до житла, роботи, соціальної допомоги, освіти та охорони здоров'я строком на один рік. Термін тимчасового захисту українців згодом був продовжений ще на рік, до березня 2024 року.³ Станом на грудень 2022 року майже 4 мільйони людей, які втекли з України, отримали тимчасовий захист в ЄС.

Агентство Європейського Союзу з фундаментальних прав людини (FRA) зібрало свідчення в ході польових місій та з інших джерел, які повідомляють про ситуацію в березні, травні та жовтні 2022 року.⁴

Паралельно воно запустило масштабне онлайн-опитування осіб, що тікають з України. Воно мало на меті збір особистого досвіду від подорожі, прибуття та поселення в ЄС. Опитування охоплювало переміщених осіб, у тому числі багатьох дітей, у 10 державах-членах ЄС, де проживає найбільша кількість людей, зареєстрованих для тимчасового захисту (див. Рисунок 1).

В опитуванні взяло участь 14 685 респондентів. Результати, представлені в цьому звіті, дають унікальне уявлення про їхні переживання і почуття, які показують позитивні досягнення.

На додаток до збору такого досвіду результати дають уявлення про практичні проблеми, з якими стикаються ЄС та його держави-члени при впровадженні Директиви про тимчасовий захист. Багато з цих проблем мають структурний характер і, як очікується, залишатимуться гострими, коли директива перестане застосовуватися в березні 2024 року.

Пов'язана робота FRA

Цей звіт доповнює бюлетені FRA про вплив на фундаментальні права людини в ЄС агресії Росії проти України. Два бюлетені, опубліковані на сьогоднішній день, спираються на дослідження національного рівня дослідницькою мережею FRA, Franet. Вони забезпечують додатковий контекст на юридичному та політичному фоні.

- FRA (2022), *The war in Ukraine - Fundamental rights implications within the EU - Bulletin 1* [Війна в Україні - Наслідки для фундаментальних прав людини в ЄС - Бюлетень 1], Люксембург, Офіс публікацій.
- FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine — The broad fundamental rights impact in the EU - Bulletin 2* [Російська агресія проти України - Широкий вплив на фундаментальні права людини в ЄС - Бюлетень 2], Люксембург, Офіс публікацій.

У рамках свого *Звіту про фундаментальні права людини 2023 року*, FRA видасть у червні спеціальну главу про наслідки війни в Україні для фундаментальних прав людини в ЄС.

Результати дослідження яскраво ілюструють проблеми, пов'язані з застосуванням інструменту тимчасового захисту до ситуації, яка, ймовірно, матиме довгостроковий вплив на людей і наше суспільство. Ми ризикуємо опинитися в ситуації «постійної надзвичайної ситуації», застосовуючи короткострокові рішення довгострокових проблем.

Висновки вказують на нагальну необхідність розглянути, що станеться, коли тимчасовий захист, передбачений директивою, закінчиться. Тому необхідно почати дискусію про довготривалі довгострокові рішення для забезпечення того, щоб переміщені через війну особи були належним чином соціально-економічно включені в наші суспільства.

Ці дані можуть допомогти політикам ЄС та національних рівнів розробити заходи для захисту та надання допомоги переміщеним особам. Отримані результати допоможуть їм визначити пріоритети сфер життя, щоб гарантувати, що наданий захист є ефективним у довгостроковій перспективі.

Ініціативи, які ЄС та його держави-члени розробляють для сприяння відновленню України після війни, потребують заходів, які сприятимуть безпечному, поступовому та поступовому поверненню переміщених осіб в Україну. Вони повинні включати створення ефективних систем переходу та схеми підтримки репатріації. Такі схеми повинні стосуватися (повторної) інтеграції в освітню систему і ринок праці, а також стійке довгострокове лікування посттравматичного стресового розладу.

Примітки

- ¹ Директива Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового припливу переміщених осіб і про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб і відповідальності за наслідки такого прийому, (ОJ 2001 L 212).
- ² Щоб отримати посилання на відповідне національне законодавство, дивіться веб-сторінку FRA про **національне законодавство, що імплементує Директиву про тимчасовий захист ЄС в окремих державах-членах ЄС** (оновлено в серпні 2022 року). Данія, яка не має зобов'язань за директивою, прийняла національне законодавство, яке сильно нагадує її.
- ³ Дивіться веб-сторінку Ради Європейського Союзу про **основні результати засідання Ради з питань юстиції та внутрішніх справ 13-14 жовтня 2022 року**.
- ⁴ FRA (2022), *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1 [Війна в Україні - вплив на фундаментальні права у ЄС: Бюлетень 1]*, Люксембург, Офіс публікацій Європейського Союзу (Офіс публікацій); FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU – Bulletin 2 [Російська війна агресії проти України - Широкий вплив фундаментальних прав в ЄС - Бюлетень 2]*, Люксембург, Офіс публікацій.

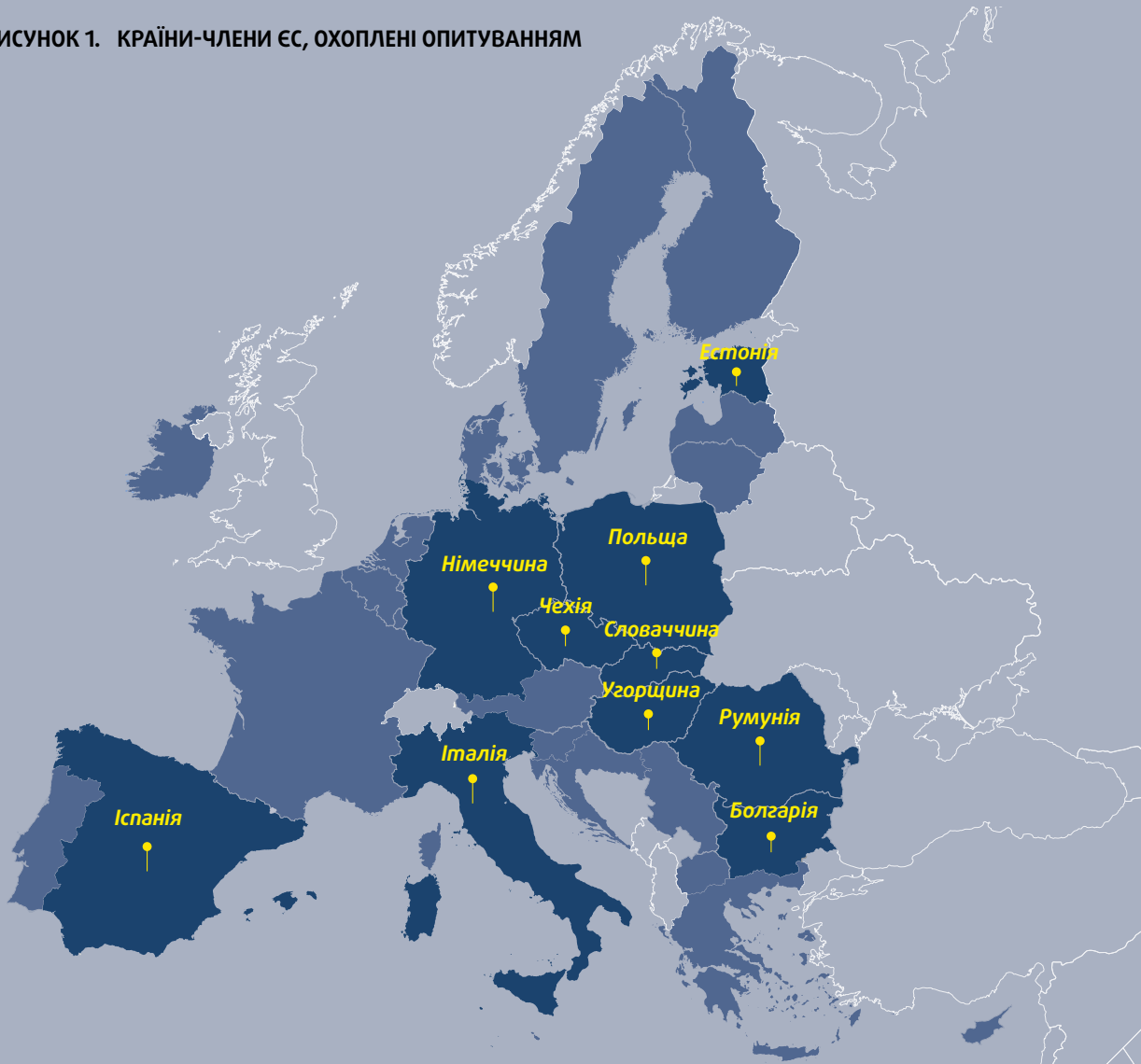
Інформація про опитування

Це опитування було відкритим онлайн-опитуванням. Воно було доступне через URL-посилання або QR-код з **22 серпня 2022 р. по 29 вересня 2022 р.** Результати відображають відповіді людей в цей період.

Опитування було проведена в 10 країнах ЄС, які:

- мають спільний сухопутний кордон з Україною (Угорщина, Польща, Румунія та Словаччина); або
- мали найбільшу кількість переміщених осіб з України, коли FRA вибирало країни для опитування (Болгарія, Чехія, Німеччина, Італія та Іспанія); або
- мала велику частку переміщених осіб з України щодо їх загальної чисельності населення (Естонія).

РИСУНОК 1. КРАЇНИ-ЧЛЕНИ ЄС, ОХОПЛЕНІ ОПИТУВАННЯМ

Критерії відповідності для респондентів:

- вік не менше 12 років;
- перебування в обраній для опитування країні (навіть якщо на той час тільки транзитом);
- громадянство України або право на проживання, включаючи громадян ЄС або третіх країн, які постійно проживали в Україні до 24 лютого 2022 року; та
- прибуття до ЄС незадовго до або після 24 лютого 2022 року.

При посиланні на різні групи респондентів, будь ласка, зверніться до Додатка «Вибірка опитування» для інформації про їх відносну пропорцію в загальній вибірці.

Коригування питань опитування для дітей

Діти від 12 до 17 років отримали коротший, пристосований до їхнього віку варіант анкети для дорослих, з кількома дитячими питаннями. Діти від 16 до 17 років отримали відповідні питання з анкети для дорослих.

Діти віком 12 до 15 років могли брати участь тільки в тому випадку, якщо один з батьків або законний опікун надав згоду і передав дитині посилання на дитячу анкету. Тому вибірка дітей від 12 до 15 років відносно невелика. Вона не може повністю відображати розмаїття ситуацій, з якими стикаються діти, що рятуються від війни в Україні.

Дослідницька мережа Агентства FRANET допомогла поширювати опитування для забезпечення високого рівня участі та представництва різних верств цільового населення. Вона використовувала різні канали, щоб інформувати потенційних респондентів про опитування та сприяти участі. Сюди належали соціальні мережі та інші онлайн- та офлайн-канали (наприклад, банери на веб-сайтах відповідних організацій та плакати в приміщеннях неурядових організацій та в церквах). Офлайн-канали використовувалися для залучення важкодоступних груп серед цільового населення (наприклад, людей похилого віку).

Відкриті онлайн-опитування не претендують на репрезентативність цільового населення. FRA вжило кількох заходів, щоб зробити опитування максимально репрезентативним. Наприклад, воно намагалася достукатися до якомога більшої кількості переміщених осіб з України. При цьому воно мала на меті врахувати їхню різноманітність (з точки зору віку, статі, релігії, сексуальної орієнтації та кольору шкіри), при цьому пам'ятаючи, що більшість людей, які втекли з України, - це жінки та діти.

Отримані результати базуються на зважених даних, які пояснюють відмінності в оціночних розмірах цільового населення в кожній досліджуваній країні, в тому числі з точки зору статі та віку. Оцінки чисельності цільового населення ґрунтувалися на статистиці з досліджуваних країн.¹

Звіт містить вибрані ключові результати. Вони показують, що країни ЄС зробили для імплементації вибраних положень Директиви про тимчасовий захист у світлі безпрецедентної ситуації та досвіду людей, які тікають від конфлікту в Україні.

Анкети заохочували респондентів додавати особисті коментарі або нотатки про свій досвід в кінці. У цьому звіті процитовано деякі з них, щоб проілюструвати результати.

Звіт узагальнює кілька вікових груп. Це юні діти (12-15 р.), діти (12-17 р.), респонденти у віці 16+, дорослі (18+), діти та дорослі (12+). Якщо вікова група не уточнена, результати відображають усю вибірку (всі у віці 12+).

Результати дезагрегуються за соціально-демографічними характеристиками. Ці характеристики включають, наприклад, країну

проживання, стать, вік, обмеження в повсякденній діяльності та самоідентифікований статус меншини (як єврейський, ЛГБТ, або меншість з точки зору кольору шкіри, етнічного походження або релігії² в тій мірі, в якій розміри вибірки дозволяють це). Відмінності між групами в цьому відношенні висвітлюються у звіті.

Що стосується гендерної ідентифікації, то респонденти можуть вибирати з варіантів «як жінка», «як чоловік» або «інше», коли їх запитують, як вони себе характеризують. Вибірка респондентів, які обрали «інше», була недостатньою для аналізу.

Переважає більшість респондентів - жінки від 18 до 64 років (87%). Чоловіки цього віку становили лише 8% респондентів. До вибірки також увійшли діти від 12 до 17 років (2%) та респонденти у віці 65+ (3%).

Цей звіт не містить окремих результатів для дітей без супроводу дорослих. Лише невелика кількість (8) завершила опитування, що означало, що ніякі висновки не можуть бути зроблені.

Для більш детальної інформації див. розділ «Вибірка опитування».

Примітки

- ¹ Підрядники з FRANET зібрали статистику на національних рівнях. Вибіркові бенчмарки були розраховані як зважені середні показники зібраних оцінок цільової чисельності населення. Було призначено вагу для оцінок цільової чисельності населення на основі того, наскільки недавніми вони були і на їх оціночній точності.
- ² Ця категорія охоплює респондентів, які ідентифікували себе як «мусульмани», «азійського походження (наприклад, з В'єтнаму, Китаю, Індії)», «Роми» або «чорний або африканського походження».

1

ПРИБУТТЯ ДО ЄС - ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ТА НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

- ★ Прибуття до ЄС було відносно простим для більшості респондентів.
- ★ Надання інформації про права та послуги, що надаються відповідно до Директиви про тимчасовий захист, було повністю або частково достатнім для більшості респондентів.

«Ми проїхали 4000 кілометрів, дорога була жахлива, гори зламані техніки, величезні масові поховання. Було багато контрольних пунктів, встановлених окупантами. Вони перевіряли нас і дуже зневажливо ставилися до нас. Я була на 6 місяців вагітності, і це було дуже важко і страшно, але ще страшніше було залишитися там, в підвалах під обстрілами. Мені вдалося заспокоїтися тільки після прибуття в Європу. Я народила дочку і планую залишитися тут, тому що більше нікуди повертатися».

(Словаччина, жінка, 30 р.)

1.1. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Чотири країни ЄС - Угорщина, Польща, Румунія та Словаччина - мають спільний сухопутний кордон з Україною. Всі вони забезпечили тим, хто тікає від війни, доступ до своїх територій з самого початку вторгнення.

Громадяни України з біометричним паспортом могли в'їжджати до країн ЄС та країн Шенгенської зони без віз з 2017 року.¹ Вони мали право перебувати там до 90 днів протягом будь-якого періоду 180 днів. Всі інші, включаючи громадян третіх країн і осіб без громадянства, змогли в'їхати завдяки положенню про гуманітарний виняток Шенгенського кодексу (Стаття 6 (5)).²

1.2. ПРИБУТТЯ ДО ЄС

Опитування запитувало респондентів про проблеми, з якими вони могли зіткнутися під час в'їзду до ЄС. Вони включали тривалий час очікування на кордоні, погане ставлення з боку прикордонників, конфіскацію предметів та інші питання.

Більше половини респондентів у віці 16+, які втекли від конфлікту в Україні (57%) не мали жодних проблем. Найбільш поширеною проблемою респондентів було тривале очікування на кордонах (40%).

Не було виявлено особливих відмінностей між жінками і чоловіками. Тим не менше, більше респондентів, які ідентифікували себе як меншини з точки зору кольору шкіри, етнічного походження або релігії, заявили, що прикордонники погано ставляться до них (11%), ніж ті, хто не ідентифікує себе як такі (3%).

Люди, які втекли з України, часто розлучалися зі своїми сім'ями або членами своїх сімей.

Чоловікам - громадянам України від 18 до 60 років заборонено виїжджати за кордон, якщо до них не застосовується звільнення. Звільнення застосовується, наприклад, до тих, хто виховує трьох і більше дітей віком до 18 років, тих, хто виховує дитину або дітей до 18 років самостійно, тих, хто виїхав до іншої держави на постійне місце проживання тощо.

В результаті близько половини дорослих жінок, які перебували в шлюбі, в зареєстрованому партнерстві або спільному проживанні (54%) заявили, що їхні партнери перебувають в Україні. Цей показник приблизно в чотири рази нижчий для одружених, партнерських або співмешкаючих дорослих респондентів чоловічої статі (14%). З усіх дорослих респондентів 5% мали дитину до 18 років, а 15% мали дитину старше 18 років, яка залишилася в Україні.

«Ми стояли на українському кордоні 13 годин на морозі, з дітьми!! Ми стояли всю ніч! У черзі було багато людей з маленькими дітьми, які голосно плакали!!! Також були люди похилого віку... Нам не було куди сховатися від холоду... Нам довелося запалити вогонь, щоб зігрітися. Я досі не розумію, чому так сталося!!! Ми з дітьми часто згадуємо цей жах у лютому!!! Я дуже вдячна польським братам, які щиро зустріли нас прямо на кордоні. Вони все розуміли, все, з чим ми стикалися, і зробили все, щоб допомогти! Для нас були приготовані тепла їжа і напої, засоби особистої гігієни і навіть корм для собаки. Всі процедури, пов'язані з перетином кордону з Польщею, були максимально спрощені і все було зроблено досить швидко! Нас помістили в теплі, опалювані автобуси, де ми могли трохи зігрітися перед наступною поїздкою до тимчасового табору біженців. Де б ми не були, до нас ставилися з повагою, щирістю і бажанням допомогти!»

(Польща, жінка, 42)

Юридичний куточок

Шенгенський кодекс про кордону*

Стаття 6(5) - Умови в'їзду для громадян третіх країн

«(с) громадянам неєвропейських країн, які не відповідають одній або декільком умовам, викладеним в пункті 1, держава-член ЄС може дозволити в'їзд на її територію з гуманітарних міркувань, на підставі національних інтересів або міжнародних зобов'язань. Якщо згаданий громадянин третьої країни є суб'єктом занепокоєння, як зазначено в пункті 1(d), держава-член, що дозволяє йому або їй в'їжджати на свою територію, повідомляє про це інші держави-члени».

Стаття 7 - Проведення прикордонних перевірок

«1. При виконанні своїх обов'язків прикордонники повинні повністю поважати людську гідність, зокрема у випадках, пов'язаних з вразливими особами.

[...]

2. При проведенні прикордонних перевірок прикордонники не повинні дискримінувати осіб за ознакою статі, расового або етнічного походження, релігії або переконань, інвалідності, віку або сексуальної орієнтації».

*** Regulation (EU) 2016/399 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on a Union Code on the rules governing the movement of persons across borders [Правила (EU) 2016/399 Європейського Парламенту та Ради від 9 березня 2016 р. про Код Союзу про правила переміщення осіб через кордону], OJ 2016 L 77 (Шенгенський кодекс про кордону)**

«Я хотіла би сказати велике спасибі всім людям, яких ми зустріли по дорозі за їхню допомогу».
(Словачина, жінка, 27)

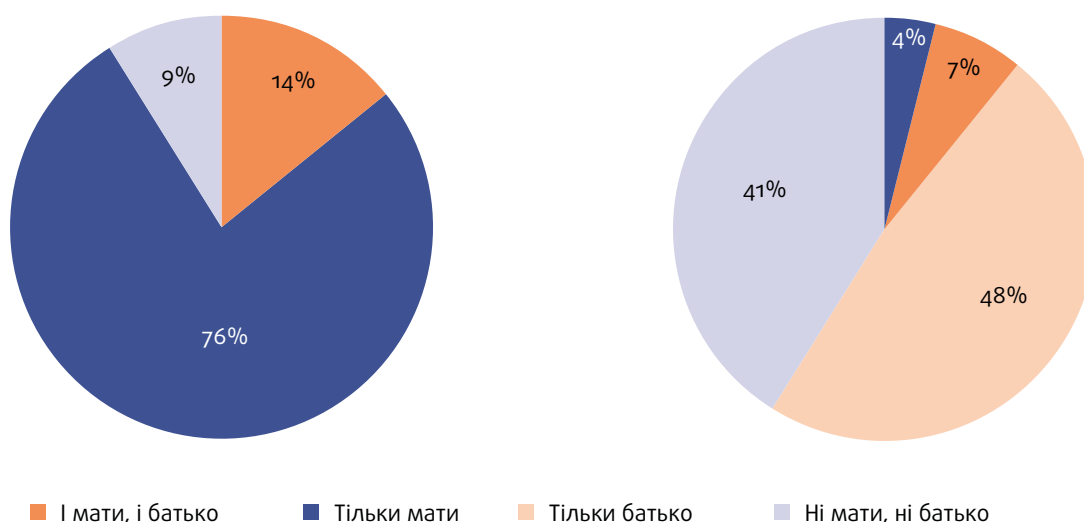
1.3. ДІТИ, ЩО ТІКАЮТЬ З УКРАЇНИ

Більшість дітей, які дали відповіді на опитування, втекли з України лише з матір'ю (76%). Лише кожна сьома дитина (14%) втекла з обома батьками. Майже кожен десятий (9%) втік з іншими людьми, крім батьків.

Опитування також запитувало про інших членів сім'ї, які, можливо, виїхали з дітьми та/або їхніми батьками. Майже половина дітей, які відповіли на опитування, виїхали зі своїми братами і сестрами (49%). Одна дитина з шести (16%) мала з собою бабусь і дідусів. Кожна восьма дитина (12%) була з іншими родичами.

Більше половини респондентів зазначили, що їхній батько все ще перебуває в Україні (55%). Частка дітей, матері яких все ще перебували в Україні, була значно нижчою (12%).

РИСУНОК 2. З КИМ ДІТИ ВИЇХАЛИ З УКРАЇНИ (ЛІВОРУЧ)^{a,b,c} ТА БАТЬКИ ДІТЕЙ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЯ В УКРАЇНІ (ПРАВОРУЧ)^{a,d}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення серед усіх респондентів у віці 12-17 років, EU-10 (n = 324); зважені результати.
- ^b Число не включає в себе категорію відповіді «Тільки батько» через 0% поширеність.
- ^c Запитання було: «З ким ви виїхали з України?» (Fame Flee).
- ^d Запитання було: «Із переліку, наданого нижче, виберіть всіх членів своєї родини, які досі проживають в Україні». (Fam LeftUA).

1.4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРАВА ТА ПІЛЬГИ

Національні органи влади зобов'язані надавати правильну і доступну інформацію про тимчасовий захист і вигоди, які він передбачає. Це впливає з права на належне адміністрування, яке є загальним принципом права ЄС.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 9

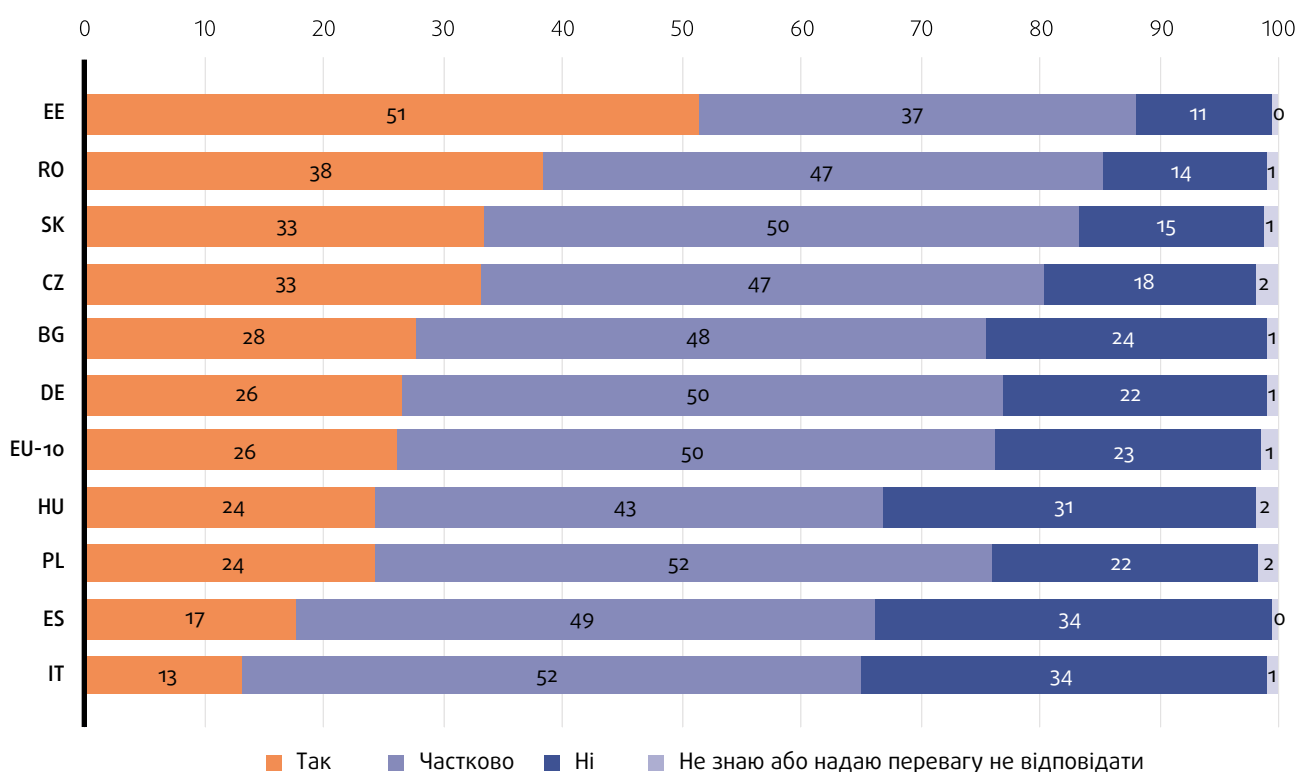
«Держави-члени надають особам, які користуються тимчасовим захистом, документ, мовою, яка може бути зрозуміла їм, в якій чітко сформульовані положення, що стосуються тимчасового захисту і які мають відношення до них».

Всіх дорослих респондентів запитували про інформацію, яку вони отримали про права та пільги, на які вони мали право на мові, яку вони розуміють.

В середньому, приблизно кожен четвертий респондент (26%) сказав, що вони отримали достатньо інформації на мові, яку вони розуміють. Половина опитаних (50%) заявили, що отримана ними інформація була частково достатньою. Однак майже кожен четвертий (23%) респондент заявив, що не отримав достатньо інформації (Рисунок 3). Ця частка була більшою серед респондентів, які ідентифікували себе як меншість з точки зору расового або етнічного походження (33%), або як євреї (31%).

«Самотність і плутанина - найбільша проблема за кордоном!!! Я дізнавалася всю інформацію з чатів телеграм-каналів!!! Ніхто мені нічого не говорив або не запрошував мене куди-небудь, коли я подавала заяву. Я шукала все сама. Зустрічі українців, психологічна допомога тощо через соціальні мережі від біженців, таких як я». (Іспанія, жінка, 43)

РИСУНОК 3. ДОСТАТНЄ НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРАВА ТА ПІЛЬГИ МОВОЮ, ЯКУ РОЗУМІЮТЬ РЕСПОНДЕНТИ, ЗА КРАЇНОЮ ОПИТУВАННЯ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для всіх респондентів у віці 18+ (n = 14,361); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи отримали ви достатньо інформації про права та пільги, на які маєте право як особа, що тікає від війни в Україні, зрозумілою вам мовою?» (SURPR3).

Усіх респондентів, дітей та дорослих запитали, наскільки добре вони знають свої права та послуги, доступні їм у приймаючій країні.

Респонденти найменше знали про послуги психологічної підтримки. Близько третини не знали про ці послуги (33%). Значно менше респондентів не знали про інші послуги та права, про які запитували в опитуванні. Вони включали, наприклад, охорону здоров'я, проживання, освіту в приймаючій країні, зайнятість і підтримку для вивчення мови приймаючої країни (Таблиця 1).

Більше половини респондентів вважають, що вони мають певні або багато знань про послуги, які можуть запропонувати допомогу у вивченні мови приймаючої країни (61%), послуги розселення (59%), освітні послуги в приймаючій країні (58%), служби зайнятості (56%) або медичні послуги (55%). Більше половини дітей (53%) вважали, що вони мають певну або багато інформації про дозвілля, спорт тощо.

ТАБЛИЦЯ 1. ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗОВСІМ НЕ ЗНАЮТЬ ПРО СВОЇ ПРАВА ТА ПОСЛУГИ, ДОСТУПНІ ЇМ, ЗА КРАЇНАМИ ТА ВИДОМ ПОСЛУГ (%)^{а,б,с}

Право/послуга	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Психологічна підтримка	33	38	31	41	13	43	31	44	26	19	19
Медична допомога	12	16	9	10	8	8	20	11	14	11	15
Житло	12	9	13	8	8	17	21	23	13	2	5
Освіта в приймаючій країні	10	12	8	11	6	16	22	18	9	7	7
Працевлаштування	10	11	8	12	3	19	11	17	8	11	6
Підтримка вивчення мови приймаючої країни	8	15	9	5	6	10	26	14	7	12	9

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

^а Значення для усіх респондентів у віці 12+ (з верхнього рядка вниз: n = 14,361; n = 14,685; n = 14,685; n = 14,685; n = 14,361; n = 14,685); зважені результати.

^б Запитання було: «Наскільки добре ви знаєте свої права і послуги, доступні для вас у країні вашого поточного перебування?» (InfoRec). Питання мало такі категорії відповідей: «Зовсім не знаю», «трохи», «дещо», «знаю багато» і «не знаю». Пропорції, представлені в таблиці, стосуються лише категорії відповіді «Зовсім не знаю».

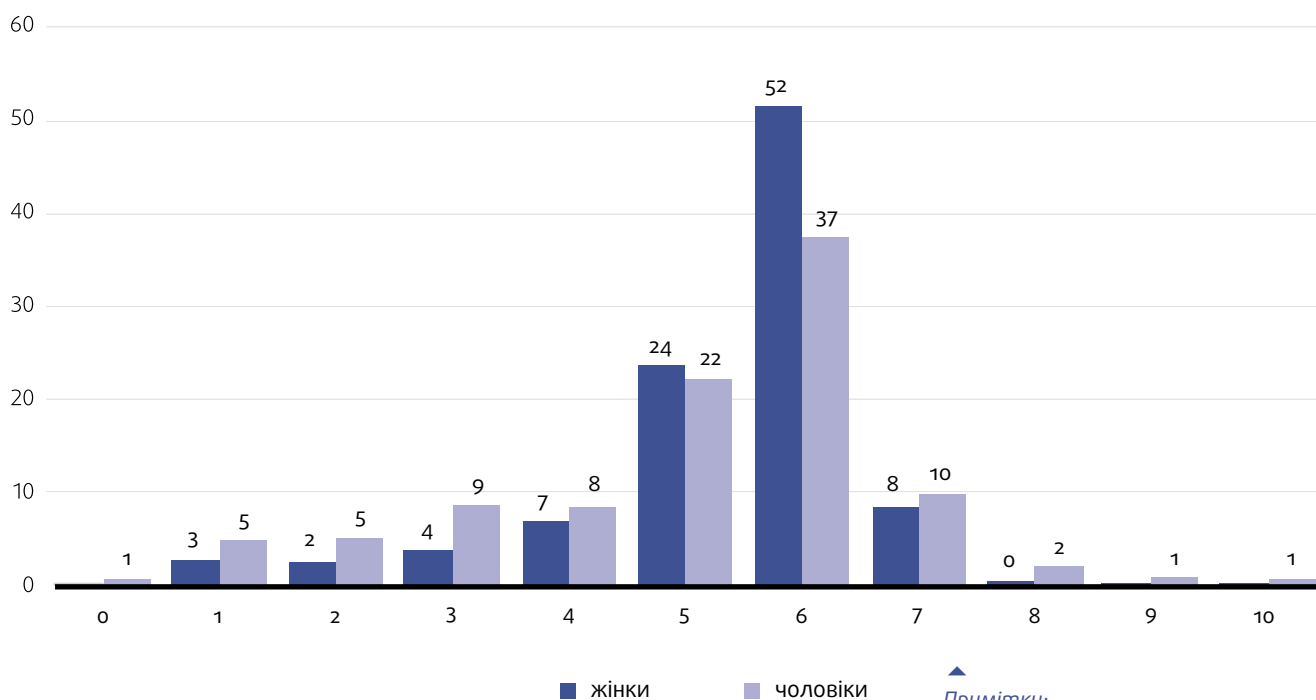
^с Тільки респондентів віком до 18 років запитували підпитання «Освіта українською мовою у вашій поточній країні» та «Дозвілля (вільний час), заняття спортом тощо». Ця таблиця не включає ці питання через недостатній розмір вибірки на рівні країн.

1.5. ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ

На момент проведення опитування більшість респондентів у віці 16+ перебували в приймаючій країні протягом 5-6 місяців. Це говорить про те, що більшість виїхало з України в перші дні конфлікту (**Рисунок 4**).

РИСУНОК 4. ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕБУВАННЯ РЕСПОНДЕНТІВ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ У МІСЯЦЯХ, ЗА СТАТТЮ (%)^{а,б,с}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+, EU-10 (n = 14,467); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Скільки місяців ви вже проживаєте у країні вашого поточного перебування з початку війни у лютому 2022 року?» (EntCountry).
- ^c Враховуючи період збору даних, деякі місяці перебування були до війни.

Примітки

- ¹ Європейська комісія (2017), *European Commission welcomes the Council adoption of visa liberalisation for the citizens of Ukraine* [Європейська комісія вітає прийняття Радою візової лібералізації для громадян України], Заява, STATEMENT/17/1270, 11 травня 2017 року.
- ² FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU – Bulletin 2* [Російська агресія проти України - Широкий вплив на фундаментальні права людини в ЄС - Бюлетень 2]. Люксембург, Офіс публікацій, с.14.

2

ПОСЕЛЕННЯ В ЄС - ПРОЖИВАННЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС

- ★ Майже всі респонденти звернулися за тимчасовим захистом. Близько третини подали заяву про надання притулку. Ці цифри істотно відрізняються між державами-членами.
- ★ Приблизно кожен третій респондент хотів би повернутися в Україну в довгостроковій перспективі. Така ж частка хотіла б залишитися в приймаючій країні. Майже кожен четвертий респондент не визначився.

«Моя сім'я вдячна Європейському Союзу за надання притулку. Ми познайомилися з хорошими людьми в різних європейських країнах і отримали листи підтримки від наших європейських друзів. У Німеччині нам дуже допомагають. І ми зіткнулися з хорошим ставленням до нас».

(Німеччина, жінка, 43)

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 17

«1. Особи, які користуються тимчасовим захистом, повинні мати можливість подати заяву про надання притулку в будь-який час».

Стаття 19

«1. Держави-члени можуть передбачити, що тимчасовим захистом не можна користуватися одночасно зі статусом шукача притулку під час розгляду заяв».

2.1. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Конфлікт в Україні змусив мільйони людей покинути свої домівки і шукати безпеки в інших місцях. ЄС зареєстрував 4776 606 реєстрацій для тимчасового захисту станом на 29 листопада 2022 року.¹

Особи під тимчасовим захистом отримують дозвіл на проживання, дійсний протягом одного року. Тимчасовий захист може бути продовжений до трьох років. У жовтні 2022 року ЄС вирішив продовжити тимчасовий захист до березня 2024 року.²

Особам під тимчасовим захистом надається широкий спектр прав і пільг. До них належать доступ до зайнятості, проживання або житла, соціального забезпечення та медичної допомоги. Діти мають доступ до освіти, а сім'ї мають право на возз'єднання. Отримувачі тимчасового захисту також мають доступ до банківських послуг і можуть подорожувати в межах ЄС протягом 90 днів протягом 180 днів.³

Опитування запитувало респондентів, чи зареєструвалися вони для **тимчасового захисту** в їхній поточній країні. Інше питання запитувало, чи вони подали заяву **про надання притулку** з моменту їхнього прибуття в нинішню країну. Респондентів також запитували про їхнє громадянство: Українське, російське, громадянство країни ЄС, інше громадянство або відсутність громадянства.

Майже всі респонденти (91%) у віці 16+ років, які не мали громадянства ЄС, заявили, що звернулися за тимчасовим захистом в приймаючій країні (**Рисунок 5**). Респонденти, які ідентифікували себе як меншина з точки зору расового або етнічного походження, з меншою ймовірністю зверталися за тимчасовим захистом, ніж особи без такої ідентифікації (76% проти 92%).

2.2. ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ТА ЗАЯВИ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ

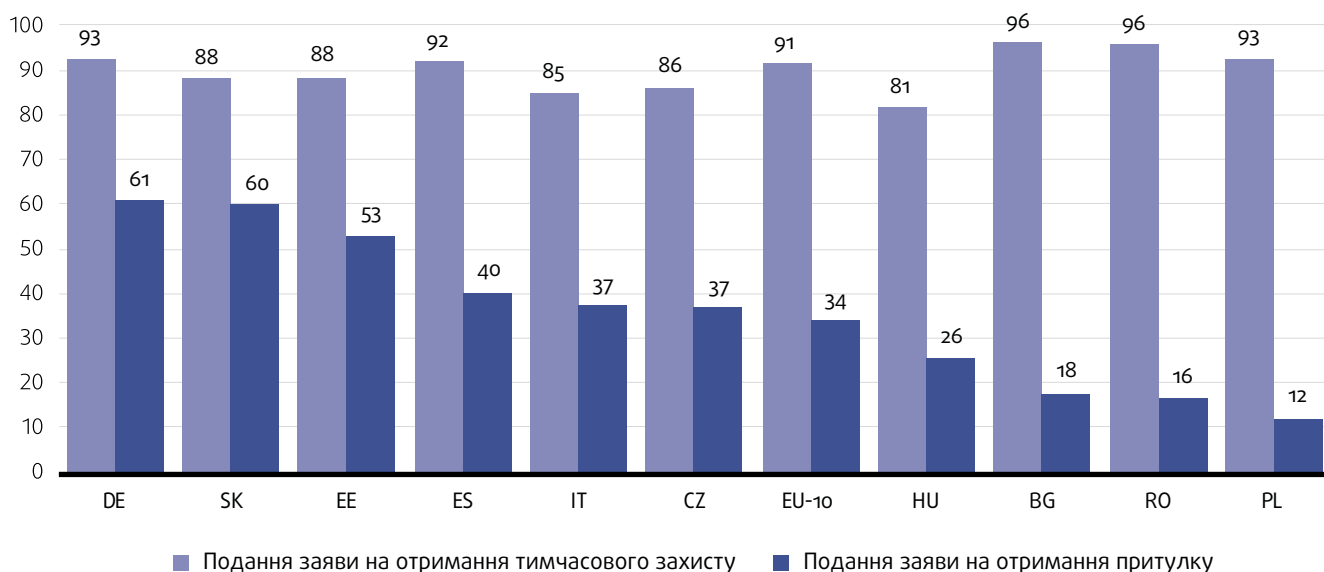
Отримувачі тимчасового захисту повинні мати право подати заяву про надання притулку, якщо вони цього забажають.

Статус біженця забезпечує дуже схожий спектр прав, як при тимчасовому захисті. Головна відмінність полягає в тому, що не всі права стають доступні людині з моменту подачі заяви на отримання статусу біженця. Наприклад, заявники не мають доступу до працевлаштування під час розгляду їхніх заяв. Тимчасовий захист і притулок також відрізняються термінами їх дії, можливістю вільного пересування всередині ЄС, оцінкою індивідуальних обставин і адміністративною процедурою їх отримання.

Якщо притулок не надається, заявники можуть користуватися тимчасовим захистом до кінця періоду захисту (Стаття 19 Директиви про тимчасовий захист).

Близько третини респондентів (34%) подали заяву про надання притулку (Рисунок 5). Частка людей, які звертаються за наданням притулку, значно відрізнялася між досліджуваними країнами. Він коливався від 12% у Польщі до 61% у Німеччині. Не спостерігалось помітних відмінностей щодо статі, віку або статусу меншини.

РИСУНОК 5. ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ЗА ТИМЧАСОВИМ ЗАХИСТОМ^{a,b} І НАДАННЯМ ПРИТУЛКУ^{c,d} У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

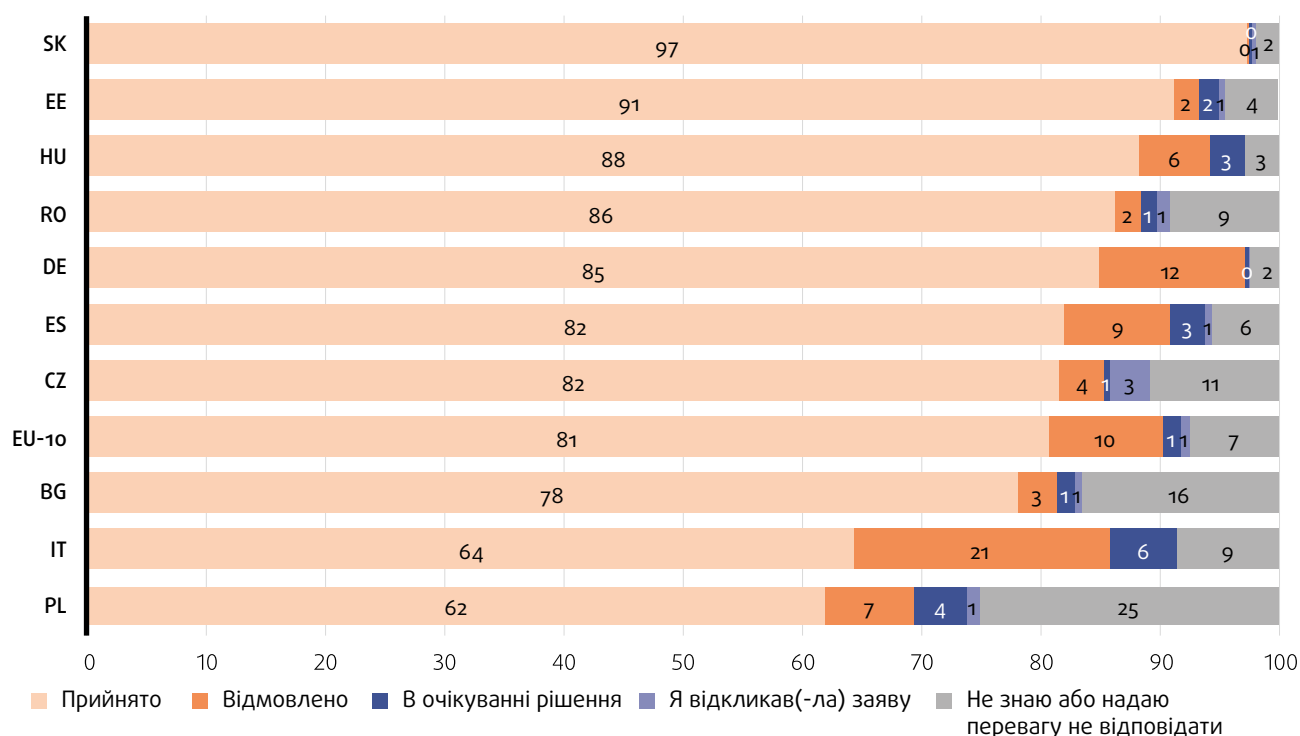
Примітки:

- ^a Значення щодо тимчасового захисту для всіх респондентів у віці 16+, які не мають громадянства країни ЄС (n = 14,445); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи подавали ви заяву на отримання «тимчасового захисту» у країні свого поточного перебування?» (SURPR1). Респондентів у Польщі запитували: «Ви зареєструвалися для отримання PESEL/ «тимчасового захисту» у вашій поточній країні?» Питання було змінено, щоб відобразити конкретну ситуацію Польщі щодо тимчасової реєстрації захисту. PESEL - універсальна електронна система реєстрації населення (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności).
- ^c Значення щодо притулку для усіх респондентів у віці 18+ (n = 14,361); зважені результати.
- ^d Питання було: «Чи подали ви заяву про надання притулку після прибуття до країни свого поточного перебування?» (AsyApI).

Респондентів також запитували про результати розгляду їхньої заяви. Заяви про надання притулку чотирьох з п'яти (81%) з цих дорослих респондентів були прийняті (Рисунок 6). Один з 10 (10%) респондентів все ще чекали на рішення.

Лише 1% опитаних респондентів у всіх країнах заявили, що їхня заява про надання притулку була відхилена. Італія (6%) та Польща (4%) мали найвищі показники відмови. Італія також мала найбільшу частку респондентів, які все ще чекали рішення (21%), за нею Німеччина (12%).

РИСУНОК 6. РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ РЕСПОНДЕНТІВ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

^a Значення для усіх респондентів у віці 18+, які звернулися за наданням притулку (n = 4,666); зважені результати.

^b Запитання було «Що сталося з вашою заявою про надання притулку?» (AsyOut).

2.3. МАЙБУТНІ ПЛАНИ РЕСПОНДЕНТІВ

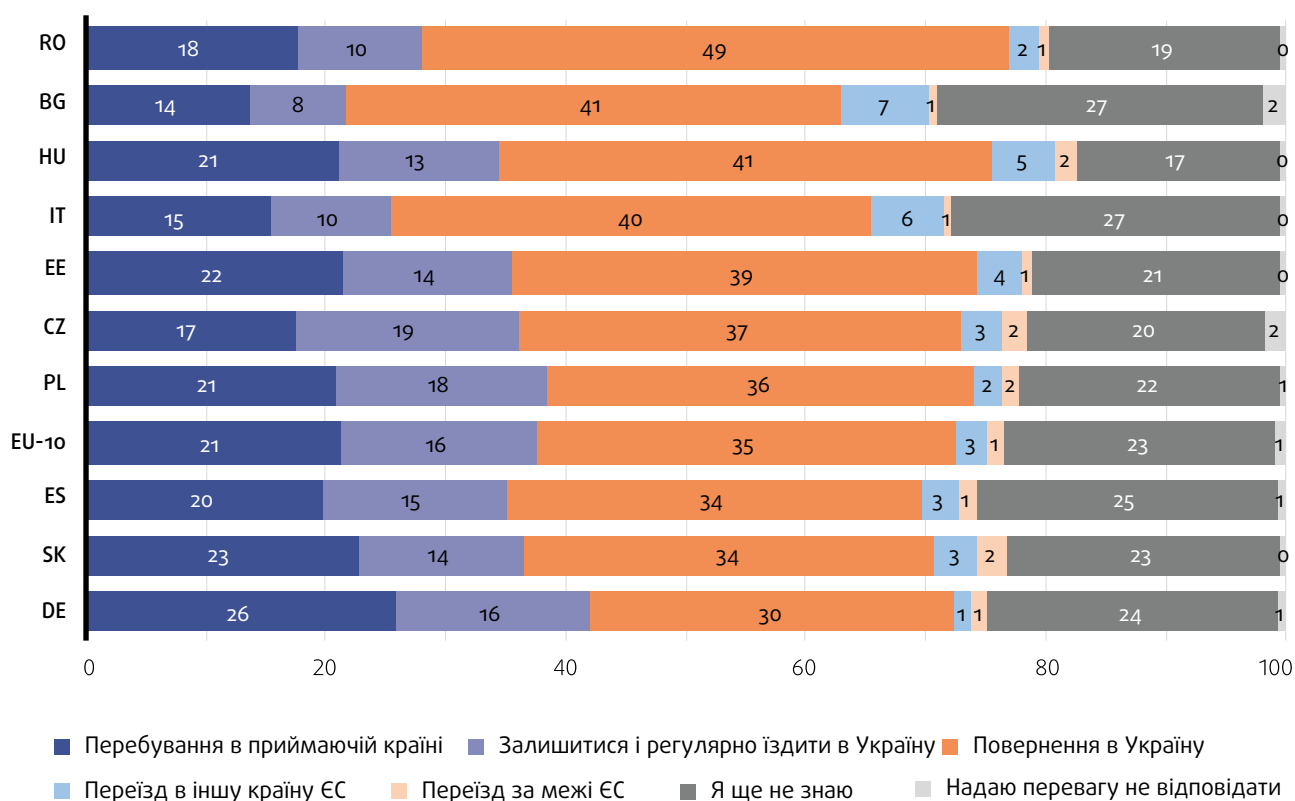
Опитування також запитувало респондентів у віці 16+ про їхні плани на майбутнє (Рисунок 7). Частка тих, хто хотів би повернутися в Україну (35%), була схожа на частку тих, хто хотів би залишитися в приймаючій країні (38%). Майже кожен четвертий респондент (23%) не знав, що робитиме далі. Близько 4% планують переїхати в інше місце.

Значно більше чоловіків (45%), ніж жінок (35%), планують залишитися в приймаючій країні.

Серед респондентів з етнічних меншин, більше половини респондентів (52%) планують залишитися в приймаючій країні. Частка респондентів без етнічної меншини, які планують залишитися в країні, становить 37%. Серед тих, хто ідентифікує себе як ЛГБТ, 44% планують залишитися в приймаючій країні в порівнянні з 37% серед тих, хто себе так не ідентифікує.

«Незалежно від того, наскільки добре в країні, де я перебуваю, моє серце і душа хочуть повернутися додому так сильно, що я готова повернутися, незважаючи на війну і обстріли. Я не думала, що емоційно це буде так важко, хоча місцеві жителі роблять багато, щоб допомогти нам і це радує мою душу, але мої думки тільки про будинок і мого чоловіка».
(Естонія, жінка, 34)

РИСУНОК 7. ДОВГОСТРОКОВІ ПЛАНИ РЕСПОНДЕНТІВ ОПИТУВАННЯ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{а,б}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

- ^а Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 14,504); зважені результати.
- ^б Запитання було: «Чи плануєте ви залишатися у країні свого поточного перебування у довгостроковій перспективі?» (FutPI).

Примітки

- ¹ Дивіться сторінку Верховного комісара ООН у справах біженців [Оперативного порталу даних](#) про ситуацію з біженцями в Україні.
- ² Дивіться веб-сторінку Ради Європейського Союзу про основні результати [засідання Ради з питань юстиції та внутрішніх справ 13-14 жовтня 2022 року](#).
- ³ FRA (2022), *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1* [Війна в Україні - вплив на фундаментальні права людини в ЄС: Бюлетень 1], Люксембург, Офіс публікацій.

3

ЖИТЛО

- ★ Майже шість з 10 респондентів на момент опитування перебували в приватній квартирі або будинку. З них більше половини платили за житло повністю або частково.
- ★ Найбільш поширеними проблемами з житлом є відсутність усамітнення і спільне використання кухні або ванної кімнати з незнайомими людьми.
- ★ Більшість дорослих респондентів живуть з залежними дітьми. Часто вони знаходяться у житлі без тихої або окремої кімнати для навчання дітей.
- ★ Менше ніж кожен п'ятий респондент у віці до 18 років живе у приймаючій країні з обома батьками.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 13

«1. Держави-члени забезпечують, щоб особи, які користуються тимчасовим захистом, мали доступ до відповідного житла або, якщо необхідно, отримували кошти для отримання житла».

«Перші п'ять місяців мого перебування були в квартирі прийомної сім'ї. Нас було семеро в трикімнатній квартирі. Це було нереально важко. У мене маленька дитина. 2 роки. Мені довелося вирішувати абсолютно всі питання, пов'язані з домашніми справами зі своєю дитиною. Будь то черга в міграційній службі, заповнення документів, лікарів, шопінг, пошук квартири, або покупка і доставка меблів. Я не можу відвідувати мовні курси, тому що у мене немає з ким залишити свою дитину».

(Німеччина, жінка, 35)

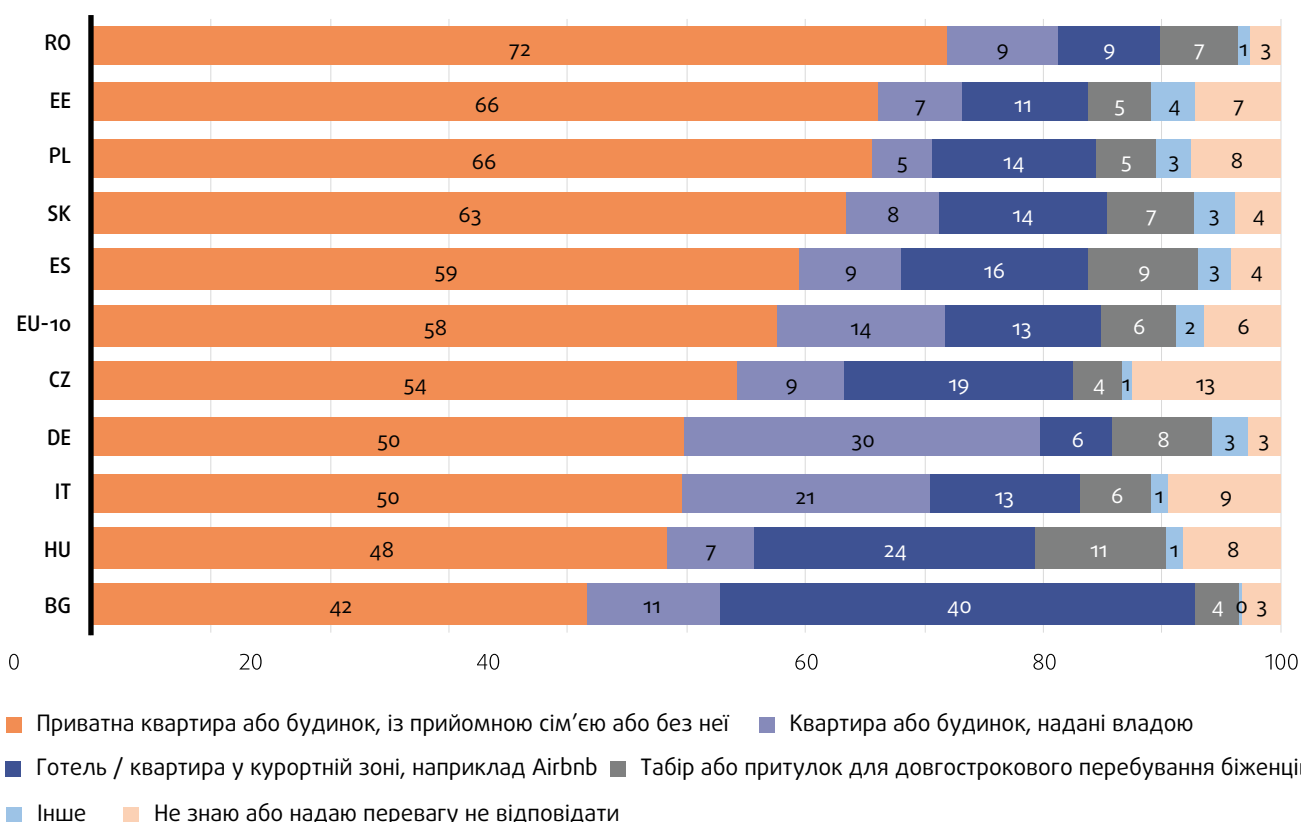
3.1. ВИД ЖИТЛА

Хартія основних прав Європейського Союзу (Хартія) (Стаття 34 (3)) захищає право на соціальне житло та житлову допомогу. Метою цього положення є забезпечення гідного існування для всіх, кому не вистачає достатніх ресурсів.

У повідомленні Європейської комісії від березня 2022 року підкреслюється необхідність включення державами-членами більш постійних рішень до своєї широкої житлової політики. У ньому наголошується на доступності європейських структурних та інвестиційних фондів для підтримки комунального житла і послуг.¹

Опитування запитало респондентів у віці 16+, в якому виді житла вони зараз проживають. В середньому більше половини (58%) були в приватних квартирах або будинках (**Рисунок 8**). Багато респондентів у Болгарії (40%), Угорщині (24%) та Чехії (18%) зупинилися в готелях або квартирах для відпочинку. У Німеччині та Італії аналогічні пропорції респондентів проживали в розміщенні, наданому владою (30% і 21% відповідно). Респонденти з дітьми мали трохи більше шансів жити в приватних квартирах або будинках, ніж ті, хто не має дітей (60% проти 54%).

РИСУНОК 8. ТИП ПОТОЧНОГО ЖИТЛА, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Респондентів запитували, чи платили вони повністю або частково за оренду та/або комунальні витрати. Тим, хто перебуває в довгострокових таборах для біженців або притулках, або в іншому невизначеному житлі, це питання не задавали.

В середньому третина респондентів (35%) не платила орендну плату (Рисунок 9). Ця цифра зросла до 49% для респондентів старше 65 років. Четверо з 10 респондентів (38%) заявили, що вони сплачують повну вартість (оренду та/або комунальні витрати).

Були помітні відмінності між країнами. Більшість респондентів в Естонії (65%) та Польщі (54%) платили за проживання в повному обсязі. Однак більшість респондентів у Румунії (65%), Італії (58%) та Словаччині (53%) не платили за житло.

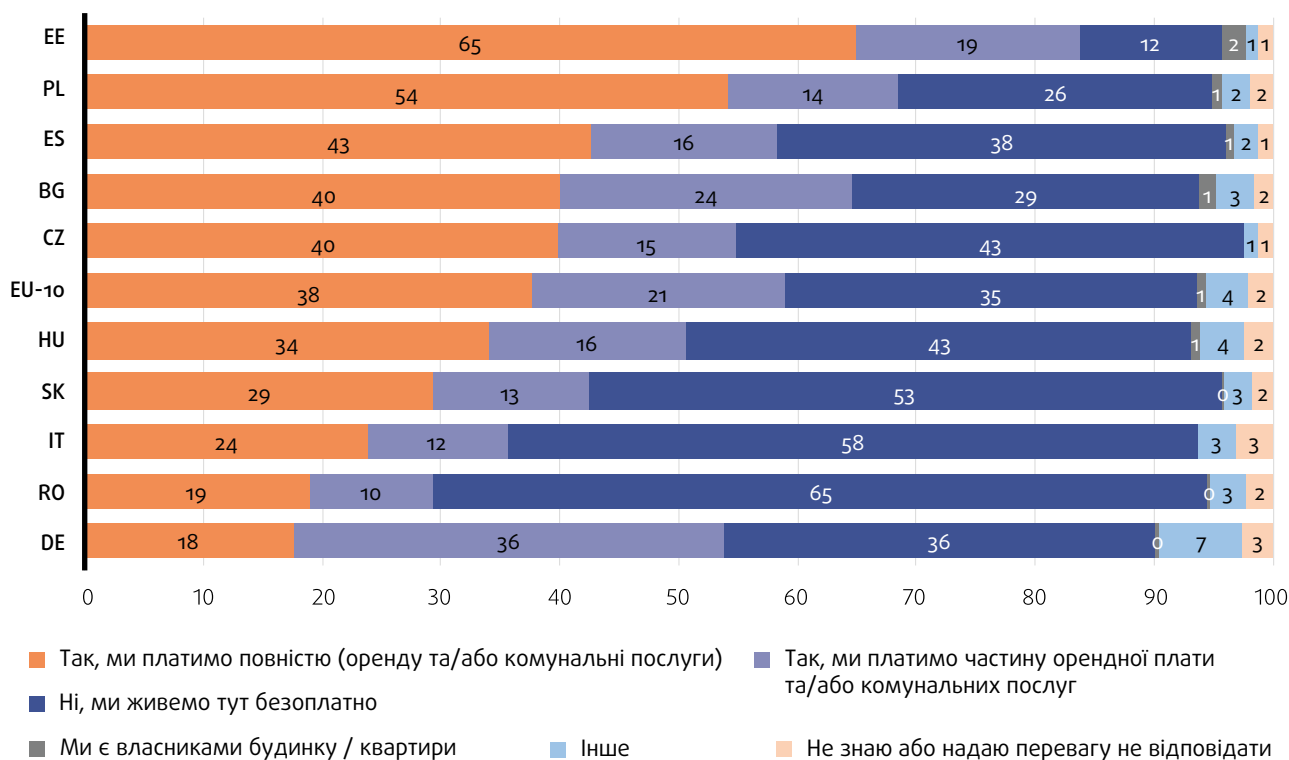
Майже кожен п'ятий (18%) дорослий респондент, якого запитували про оплату, згадував про виконання домашніх робіт або догляду за дітьми або людьми похилого віку в обмін на житло. Четверо з п'яти (79%) не займалися домашніми справами або не надавали догляду в обмін на житло, тоді як 3% не знали або вважали за краще не відповідати.

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 14,504); зважені результати.
- ^b Запитання було: «У житлі якого типу ви зараз проживаєте?» (АссТур). Категорія «Інше» = «Короткостроковий притулок/спортивний зал/центр прийому» + «Неофіційний притулок (наприклад, намет на вокзалі тощо)» + «Спеціальний будинок для дітей без супроводу».

«Щось потрібно зробити з орендарями, щоб зробити їх більш лояльними до українців, щоб ми могли мати договір оренди квартири без мінімального терміну і без застави, тому що якщо людина не може знайти житло без застави, то з орендною платою дуже складно, тому що є мінімальний термін півроку або рік плюс застава, але люди з України не можуть планувати в стані війни, вони не знають, коли вони повернуться додому».
(Румунія, жінка, 32)

РИСУНОК 9. РЕСПОНДЕНТИ, ЩО ПЛАТЯТЬ ЗА ЖИТЛО, ДЕ ВОНИ ЗАРАЗ ПРОЖИВАЮТЬ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+, які в даний час проживають у «приватній квартирі або будинку», «квартирі або будинку, що надаються владою» або «готелі або квартирі для відпочинку» (n = 12,432); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи платите ви за своє житло?» (HLS02).

3.2. НЕСТАЧА ОСОБИСТОГО ПРОСТОРУ

Більшість респондентів у всіх країнах опитування відзначають серед проблем відсутність приватності (36%) та спільне користування кухнею (28%) або ванною кімнатою (24%) з незнайомими людьми (Таблиця 2). Лише 5% заявили, що не почувають себе в безпеці у своєму помешканні, а 3% почуваються у небезпеці своєму районі.

ТАБЛИЦЯ 2. ПРОБЛЕМИ РЕСПОНДЕНТІВ У ЇХНЬОМУ ПОТОЧНОМУ ЖИТЛІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Проблеми	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Нестача особистого простору	36	36	38	34	33	39	24	39	38	26	31
Мені доводиться користуватися спільною кухнею з незнайомцями	28	17	33	26	18	27	24	32	29	12	27
Мені доводиться користуватися спільною ванною / туалетом з незнайомцями	24	12	27	22	17	23	22	22	26	9	19
Немає тихої / окремої кімнати для навчання дітей	23	27	25	20	11	23	15	18	25	20	19
Забгато шуму	22	24	23	20	13	29	15	28	23	18	17
Я не знаходжу спільної мови з людьми, з якими спільно проживаю	11	4	10	16	9	14	3	12	9	6	11
Занадто холодно, протікає дах, є цвіль або волога	7	12	7	7	5	7	7	13	7	4	3
Я не почуваюся у безпеці у своєму житлі	5	4	5	6	3	5	3	8	4	3	4
Я не почуваюся у безпеці у своєму районі	3	4	4	4	4	5	3	2	3	3	3

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 14,685); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи стикаєтесь ви з наступними проблемами у місці свого поточного проживання?» (AccProb). Респонденти могли вибрати кілька відповідей, тому загальна кількість може складати більше 100%.

Майже третина респондентів старше 65 років відзначили серед проблем відсутність приватності (29%) і необхідність ділити кухню (28%) або ванну кімнату / туалет (26%) з незнайомими людьми. Погані стосунки з людьми, з якими змушені ділити житло, було проблемою для 26% респондентів, які ідентифікували себе як меншина з точки зору расового або етнічного походження. Це було проблемою для 20% респондентів ЛГБТ. ЛГБТ-респонденти також відзначають серед проблем відсутність приватності (47%) і занадто багато шуму (33%) частіше, ніж не-ЛГБТ респонденти.

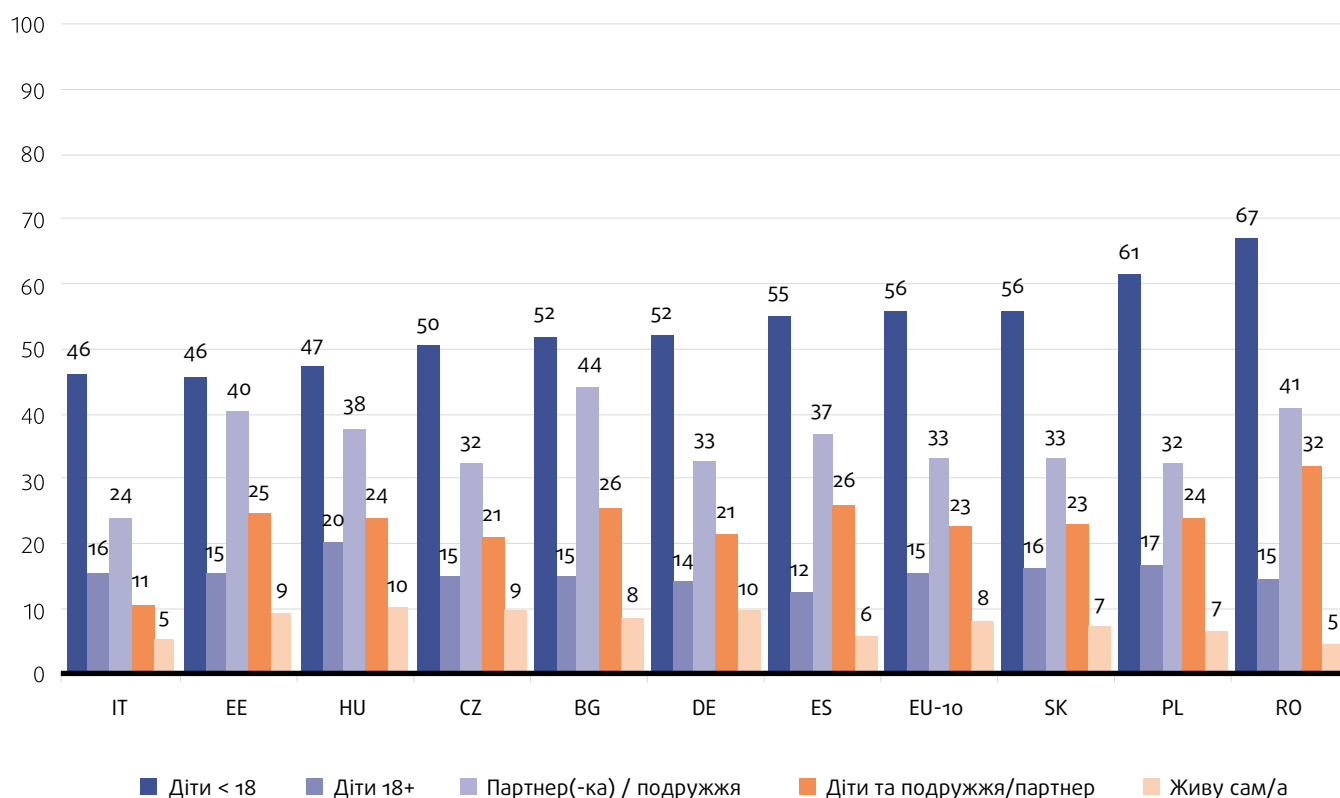
Респондентів запитували, з ким вони ділили житло. Вони могли вибрати кілька відповідей, якщо не жили окремо.

Дві третини дорослих респондентів (66%) жили з дітьми свого партнера (незалежно від віку), і 56% - з дітьми молодше 18 років (Рисунок 10). Третина дорослих респондентів (33%) жили зі своїм партнером/ подружжям. Менше чверті дорослих респондентів (23%) жили з дітьми та своїм партнером/подружжям. Невелика частина респондентів проживала окремо (8%).

«У Німеччині є великі проблеми з житлом. Жити з незнайомими людьми, які мають шкідливі звички. Неможливо знайти житло. У центрах біженців багато диких людей, які п'ють, курять і слухають гучну музику. Немає ні контролю, ні відеокамер, ні чергових офіцерів».

(Німеччина, чоловік, 23)

РИСУНОК 10. ОСОБИ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ З РЕСПОНДЕНТАМИ У ВІЦІ 18+ В ЇХНЬОМУ ПОТОЧНОМУ ЖИТЛІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

^a Значення для всіх респондентів у віці 18+ (n = 14,361); зважені результати.

^b Запитання було: «Хто проживає з вами в одному приміщенні у країні поточного перебування?» (FatCC). Можна було вибрати кілька відповідей, тому загальна кількість може складати більше 100%. «Діти < 18» = «Діти молодші 18 років під вашою опікою»; «Діти 18+» = «Діти 18 років і старше (ваші або вашого партнера)».

3.3. ДІТИ ТА ЖИТЛО

Переважна більшість дітей віком від 12 до 17 років сказали, що вони жили зі своїми матерями (88%); 52% жили зі своїми братами і сестрами, 21% - з батьком, 19% - з матір'ю та батьком, 15% - з бабусею чи дідусем та 12% - з іншими родичами. Крім того, 6% жили з людьми, які пропонували їм житло, 4% з законними опікунами або доглядальниками, і 3% з іншими людьми. Жодна дитина не повідомляла, що живе сама.

Діти найчастіше згадували серед проблем про відсутність приватності і відсутність тихої або окремої кімнати для навчання. Відсутність приватності була проблемою для 48% дітей віком від 16 до 17 років і для 42% для 12-15-річних. Відсутність кімнати для навчання було проблемою для 45% дітей від 16 до 17 років і 40% від 12 до 15 років.

Опитування запитувало всіх респондентів, наскільки вони задоволені своїм поточним житлом. Респонденти відповідали за шкалою від 0 до 10, де 0 означає «дуже незадоволений», а 10 - «дуже задоволений». Близько чотирьох з 10 респондентів (43%) дали оцінку 8 і вище, що означає, що вони були задоволені. На противагу, 6% дали оцінку 2 або нижче, що означає, що вони були незадоволені.

Примітка

- ¹ European Commission (2022), *Welcoming those fleeing war in Ukraine – Readyng Europe to meet the needs* [Приймаючи втікачів від війни в Україні - підготовка Європи до забезпечення потреб], COM(2022) 131 final, Брюссель, 23 березня 2022 р.

4

ОСВІТА

- ★ Менше половини респондентів, які отримували освіту незадовго до виїзду з України, продовжили свою освіту в приймаючій країні.
- ★ Майже дві третини дітей відвідують онлайн-освіту у школі/університеті в Україні або навчаються за допомогою матеріалів/за підтримки України.
- ★ Мовне питання є основною причиною не відвідувати освіту, яку пропонує приймаюча країна.
- ★ Майже чотири з 10 респондентів, яким необхідно вивчити мову приймаючої країни, щоб продовжити свою освіту, не відвідували мовний курс з моменту прибуття.

«Великі проблеми з освітою: Неможливо знайти місце в дитячому садку (це порочне коло, якщо мама приїхала сама з дитиною, вона не може йти на роботу, але повинна залишатися вдома з дитиною), важко з вільними місцями в школах».
(Словаччина, жінка, 36)

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 14

«1. Держави-члени надають особам молодшим 18 років, які користуються тимчасовим захистом, доступ до системи освіти на тих самих умовах, що і громадяни приймаючої держави-члена. Держави-члени можуть передбачити, що такий доступ повинен обмежуватися державною системою освіти.

2. Держави-члени можуть надавати дорослим, які користуються тимчасовим захистом, доступ до загальної системи освіти».

4.1. ДОСТУП ДО ОСВІТИ

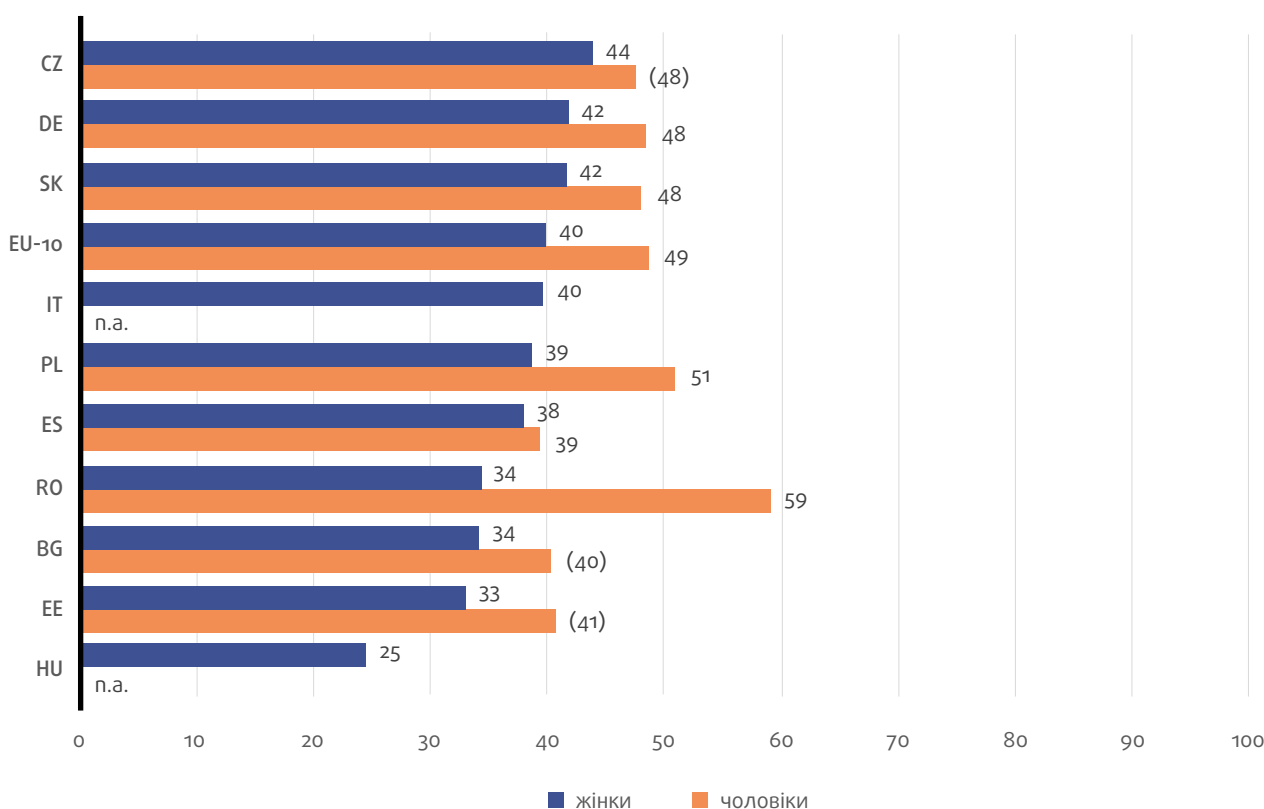
Стаття 14 Статуту гарантує право на освіту. У березні 2022 року Європейська комісія наголосила на необхідності вирішення мовних бар'єрів та психологічних травм; надання батькам інформації про освітню підтримку; забезпечення доступу до позакласної діяльності, психологічної допомоги та мовних занять; а також працевлаштування для україномовних вчителів для підтримки інтеграції дітей до системи освіти.¹ Комісія також підкреслила, що доступ дітей до освіти повинен бути забезпечений якомога швидше.²

У квітні 2022 року Європейська комісія запропонувала кроки для полегшення визнання кваліфікацій, отриманих за кордоном.³ У червні 2022 року вона збрала досвід та знання з питань освітньої інтеграції дітей-переселенців з України.⁴

Респондентів запитували, чи були здобували вони освіту незадовго до виїзду з України, і чи були здобувають вони освіту зараз. Це може бути онлайн (у навчальному закладі України) або особисто в приймаючій країні.

В середньому майже чверть усіх респондентів (23%), діти і дорослі, здобували в даний час освіту (онлайн зі школи в Україні або особисто у школі в приймаючій державі-члені). В цілому 43% тих, хто навчався незадовго до виїзду з України, продовжували свою освіту (**Рисунок 11**). Показники відвідуваності відрізнялися для жінок (в середньому 40%) і чоловіків (в середньому 49%) у всіх країнах. Більшість дітей віком від 12 до 15 років (93%) та 16-17 років (73%), які здобували освіту незадовго до виїзду з України, відвідували школу.

РИСУНОК 11. РЕСПОНДЕНТИ, ЩО ЗДОБУВАЮТЬ ОСВІТУ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ ТА СТАТТЮ (%)^{а,б,с}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Респондентів, які здобували освіту незадовго до виїзду з України, але не відвідували навчальні заклади в приймаючій країні, запитували, чому (Таблиця 3).

Найбільша частка сказала, що це було тому, що вони закінчили свою освіту (74%). Наступною найпопулярнішою причиною була неможливість говорити мовою приймаючої країни (19%), за винятком Італії. Менша частина респондентів заявила, що їм потрібно доглядати за дітьми або старшими родичами (12%). В середньому 9% не могли дозволити собі продовжити навчання. Особливо це стосується Італії (12%).

Примітки:

- ^а Значення для усіх респондентів віком 12+, які здобували освіту безпосередньо перед виїздом з України (n = 5,248); зважені результати.
- ^б Запитання було: «Ви зараз здобуваєте освіту? Це може відбуватися онлайн або особисто у країні вашого поточного перебування. Якщо наразі у вас літні канікули, але загалом ви здобуваєте освіту, виберіть «так». Під освітою мається на увазі відвідування школи або університету, або проходження професійної підготовки (практика або професійне навчання)». (EduCC).
- ^с Рисунок не включає значення, розраховані з менш ніж 20 спостережень, у загальній групі не представлені (вказані як не застосовні («п.а. »)). Значення, розраховані з 20-50 спостережень у групі, знаходяться в дужках.

ТАБЛИЦЯ 3. ПРИЧИНИ, ЧОМУ РЕСПОНДЕНТИ НЕ ЗДОБУВАЮТЬ ОСВІТУ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{а,б}

Причина в тому, що	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Я закінчив(-ла) свою освіту	74	79	73	74	73	68	84	69	75	79	84
Я не знаю мови	19	15	19	27	13	23	20	10	16	13	12
Мені потрібно доглядати за дітьми / старшими родичами	12	14	8	9	6	10	10	9	15	12	12
Я не можу собі цього дозволити	9	5	12	7	4	9	15	12	9	6	6
У мене немає достатньо часу	8	8	10	5	4	6	12	6	11	5	10
У мене немає ноутбука або планшета, щоб продовжувати онлайн-навчання	8	7	4	8	4	4	7	2	10	5	5
У мене ще немає постійного місця проживання	7	8	10	8	3	9	9	2	7	1	1
Інше	6	4	10	5	9	7	3	12	4	6	5
Мої українські дипломи не прийняли	3	4	2	3	2	3	3	9	2	1	3
Курс/діяльність ще не розпочалися	3	0	6	4	7	2	0	0	1	3	4
Практика, інтернатура чи інша професійна підготовка не були можливими	2	1	4	3	2	1	3	1	2	1	2
Мене не прийняли до школи / навчального закладу	1	0	0	3	0	1	0	0	1	0	5

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

^а Значення для усіх респондентів віком 12+, які здобували освіту безпосередньо перед виїздом з України та не здобувають освіти в приймаючій країні (n = 3,604); зважені результати.

^б Запитання було: «Ви згадували, що здобували освіту в Україні, але більше не здобуваєте. Чому? Виберіть усі застосовні варіанти». (ReasonsNoEdu).

4.2. ОСВІТА ДІТЕЙ

Рівень відвідуваності школи для дітей молодшого віку (12-15) становить 92%. В цілому, 73% дітей у віці 16-17 років, які здобували освіту в Україні, здобували освіту в приймаючій країні (або онлайн зі школи в Україні, або особисто у школі в приймаючій державі-члені ЄС).

На питання, чому вони не відвідують школу, 40% дітей 12-15 років сказали, що не мають ноутбука або планшета для проходження онлайн-освіти (13% з тих, хто у віці 16-17 років). Більше чверті (27%) дітей 12-15 років згадували причиною цього відсутність стабільного місця проживання (11% з тих, хто у віці 16-17 років). Близько 19% не були прийняті до школи (6% з 16-17 річних) і 19% не могли дозволити собі відвідувати школу (11% з 16-17 річних).

Дітей, які відвідували школу, також запитували про те, як вони вчилися (в школі в приймаючій країні, по інтернету з української школи або самостійно, або про те, як вони проводять навчання, пов'язане з роботою). В цілому, 71% відвідували школу або університет в приймаючій країні (76% серед молодших дітей (12-15 р.) і 64% серед дітей у віці 16-17 років). Майже дві третини дітей (59%) відвідували онлайн-освіту з української школи або навчалися за допомогою матеріалів/за підтримки України. Менше молодших дітей (12-15 р.) навчалися онлайн, ніж 16-17 річних (55% проти 64%).

Дітей, які відвідували школу в приймаючій країні, запитали, чи школа викладає будь-які предмети або надає навчальні матеріали основною мовою, якою вони розмовляють вдома.

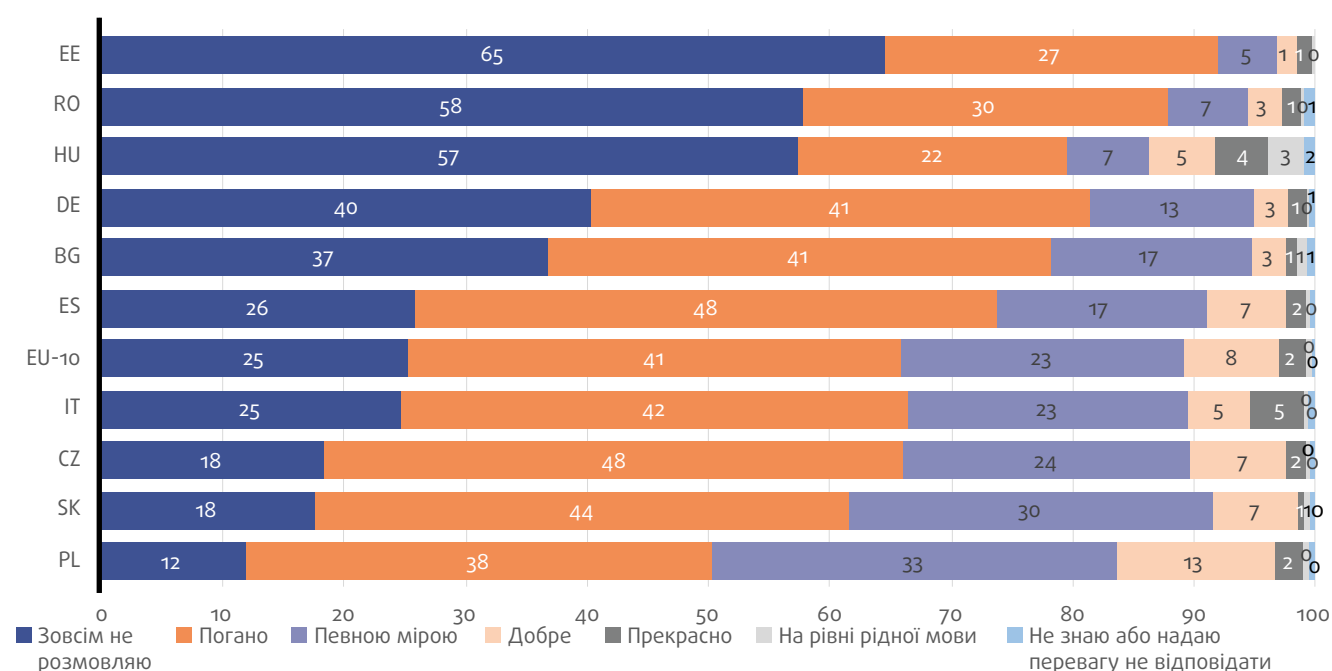
Більшість дітей (71%), які ходять до школи в приймаючій країні, не вчили жодного предмета в школі мовою, якою вони розмовляли в основному вдома. Принаймні деякі предмети викладалися основною мовою, якою розмовляли вдома 24% дітей. Половина з цих дітей (55%) не мали жодного з навчальних матеріалів, які вони в даний час використовують на мові, якою вони в основному розмовляли вдома. Однак, 22% мали хоча б деякі матеріали, а 19% мали багато або всі матеріали основною мовою, якою розмовляли вдома.

4.3. РОЗУМІННЯ ТА СПІЛКУВАННЯ МОВОЮ ПРИЙМАЮЧОЇ КРАЇНИ

Респондентів (12+) запитували, наскільки добре вони розмовляють мовою приймаючої країни. У всіх країнах лише 10% респондентів розмовляють мовою добре, ідеально або на рівні рідної мови.

Чверть респондентів (25%) взагалі не розмовляють мовою (Рисунок 12). Ця частка досягла 65% в Естонії, 58% в Румунії та 57% в Угорщині. Лише 12% у Польщі, 18% - у Чехії та Словаччині. Частка зростала з віком, досягнувши 40% для респондентів старше 65 років. Однак це було лише 13% для молодших дітей (12-15 р.) і 6% для дітей у віці 16-17 років.

РИСУНОК 12. РЕСПОНДЕНТИ, ЯКІ ГОВОРЯТЬ МОВОЮ ПРИЙМАЮЧОЇ КРАЇНИ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Респондентів, які недостатньо добре розмовляли мовою своєї країни перебування, запитали, чи відвідували вони які-небудь національні мовні курси з моменту їхнього прибуття.

Майже чверть респондентів (23%) сказали, що вони відвідують курс під час опитування (Рисунок 13). Ця частка була вищою в Німеччині (37%) та Іспанії (31%). Більша частина респондентів не мала і не планувала відвідувати мовний курс (39%). Ця цифра варіювалася між досліджуваними країнами: від 69% в Угорщині і 64% в Болгарії до 19% в Німеччині.

Дві третини (61%) респондентів старше 65 років не відвідували жодного мовного курсу з моменту їхнього прибуття.

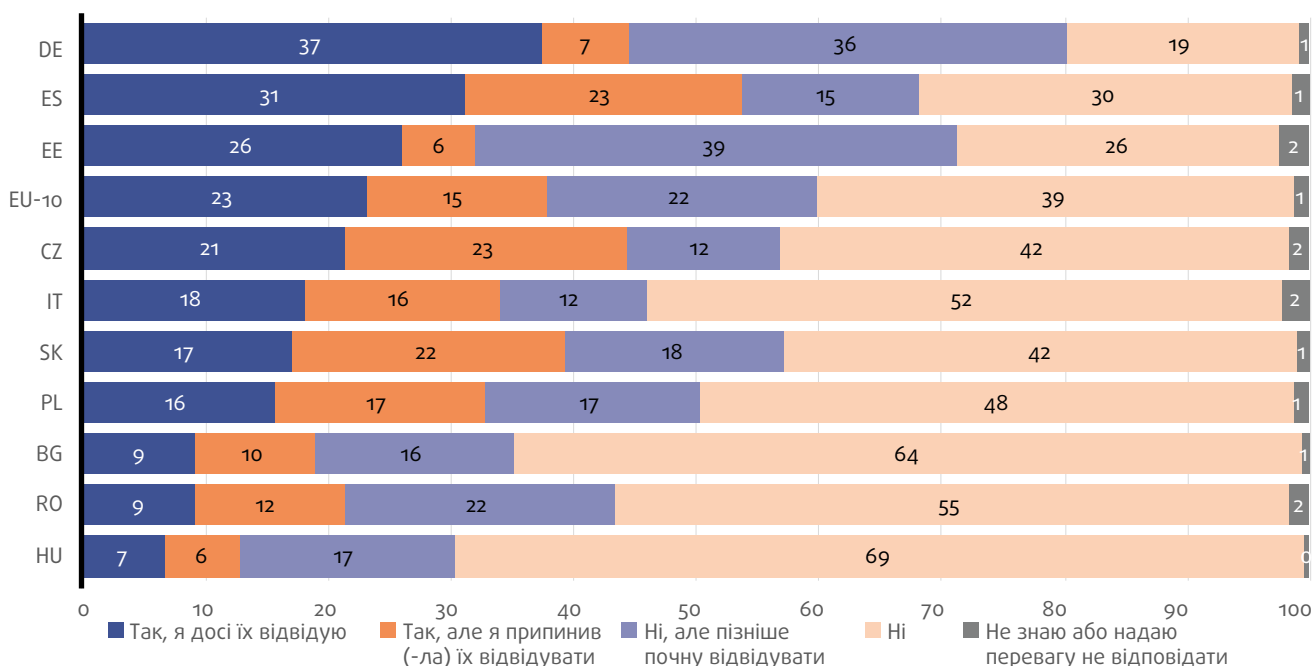
▲
Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 12+ (n = 14,665); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Наскільки добре ви розмовляєте мовою країни, у якій зараз перебуваєте?» (LanCC).

4.4. ЗНАННЯ МОВИ У ДІТЕЙ

Більше половини (57%) дітей, рідна мова яких не є мовою приймаючої країни, відвідували мовний курс. Майже третина (31%), однак, не відвідували курс під час заповнення опитування, а 9% сказали, що планують пройти курс.

РИСУНОК 13. ВІДВІДУВАННЯ РЕСПОНДЕНТАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВНИХ КУРСІВ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 12+, які говорять мовою своєї поточної країни на рівні нижче, ніж рівень рідної мови (n = 14,504); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи відвідували ви курси державної (місцевої) мови з моменту свого прибуття сюди?» (PB08).

«Дуже важко перебувати в країні, де ви не розумієте і не володієте мовою, вам не вистачає інформації, яку багато організацій просто не надають, хоча їм це не важко зробити. У багатьох випадках немає перекладачів - і це дуже велика проблема у вирішенні багатьох питань. Це емоційно складно, тому що все за графіком, а коли потрібно зробити телефонний дзвінок, проблема полягає в тому, що ви не говорите і не розумієте мову».
(Німеччина, жінка, 35)

Примітки

- ¹ Європейська Комісія (2022), *Welcoming those fleeing war in Ukraine – Readyng Europe to meet the needs [Приймаючи втікачів від війни в Україні - підготовка Європи до забезпечення потреб]*, COM(2022) 131 final, Брюссель, 23 березня 2022 р.
- ² Європейська Комісія (2022), *Повідомлення Комісії про практичні рекомендації щодо імплементації Рішення Ради 2022/382, що встановлює наявність масового припливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС і запроваджує тимчасовий захист*, OJ 2022 C 126.
- ³ Європейська комісія, *Рекомендація Європейської Комісії (ЄС) 2022/554 від 5 квітня 2022 року про визнання кваліфікацій для осіб, які втікають від вторгнення Росії в Україну*, OJ 2022 L 107.
- ⁴ Європейська комісія (2022), *Supporting the inclusion of displaced children from Ukraine in education: Considerations, key principles and practices for the school year 2022–2023 [Підтримка включення переміщених осіб з України в освіту: міркування, ключові принципи та практики 2022-2023 навчального року]*, робочий документ для співробітників Комісії, SWD(2022) 185 final, Брюссель, 30 червня 2022 р.

5

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

- ★ В цілому, близько двох третин респондентів у віці 16+ не мали оплачуваної роботи на момент опитування.
- ★ Близько двох третин респондентів, які працювали в Україні до 24 лютого 2022 року, знайшли роботу в приймаючій країні.
- ★ Основними бар'єрами для доступу до зайнятості для дорослих, які не мають оплачуваної роботи, є недостатньо добре знання мови приймаючої країни та обов'язки по догляду. Останнє питання є переважною перешкодою для жінок.
- ★ Близько чотирьох з 10 респондентів зазнали експлуатації на роботі.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 12

«Держави-члени дозволяють на період, що не перевищує терміну тимчасового захисту, особам, які користуються тимчасовим захистом, займатися трудовою діяльністю або самозайнятою діяльністю, з урахуванням правил, що застосовуються до цієї професії».

5.1. ДОСТУП ДО ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ

Європейська комісія підкреслила, що раннє працевлаштування є вигідним як для людей, які рятуються від конфлікту в Україні, так і для приймаючих громад.¹ У цьому контексті опера тивні керівні принципи Комісії запрошують держави-члени також підтримувати доступ до освіти в ранньому дитинстві та опіки на тих же умовах, які застосовуються до громадян та інших громадян ЄС.² У червні 2022 року Комісія видала керівництво щодо доступу до ринку праці, професійної освіти та навчання, а також навчання дорослих.³

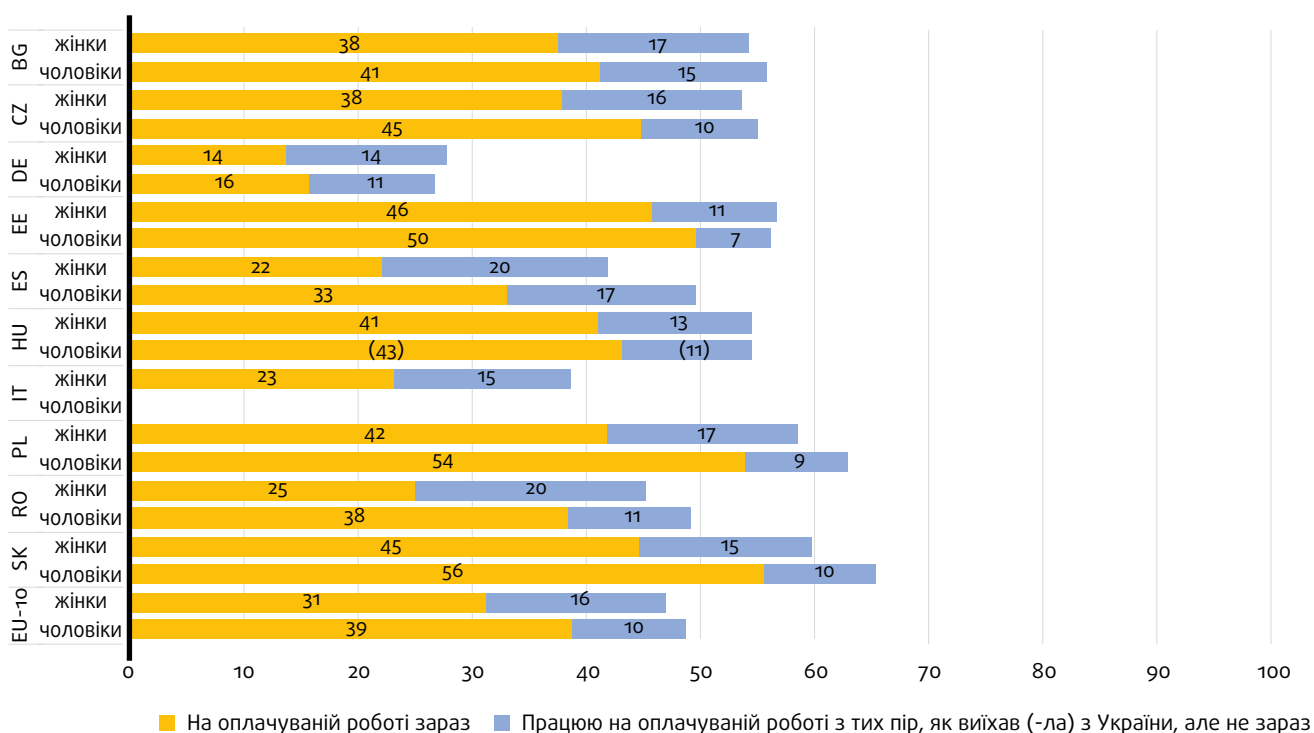
Рада також посилалася на ці переваги і закликала держави-члени вирішувати проблеми зайнятості та навичок, включаючи визнання кваліфікацій.⁴

Опитування запитувало респондентів у віці 16+, чи мали вони оплачувану роботу в приймаючій країні.

В середньому 39% опитаних чоловіків і 31% жінок працювали на оплачуваній роботі (**Рисунок 14**). Близько 10% чоловіків і 16% жінок перебували на оплачуваній роботі після виїзду з України, але не працювали на момент опитування (серпень-вересень 2022 року). Близько половини чоловіків (47%) та жінок (49%) не працювали на оплачуваній роботі після виїзду з України.

Респонденти з обмеженнями в повсякденній діяльності були менш схильні до оплачуваної роботи (27%), ніж ті, хто обмежень не має (37%).

РИСУНОК 14. ЗАРОБІТНА ПЛАТА РЕСПОНДЕНТІВ, ЗА КРАЇНАМИ ТА СТАТТЮ (%)^{a,b,c,d}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Опитування попросило респондентів у віці 16+, які мали оплачувану роботу, надати більш детальну інформацію про їхню поточну роботу (Таблиця 4). Близько двох третин респондентів (66%) знайшли нову роботу у приймаючій країні. Кожен четвертий (24%) продовжував роботу або бізнес, який вони мали в Україні, дистанційно. Близько 3% почали новий бізнес або стали самозайнятими в приймаючій країні.

ТАБЛИЦЯ 4. ХАРАКТЕРИСТИКА ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ РЕСПОНДЕНТІВ (%)^{a,b}

Характеристика	жінки	чоловіки
Нова робота в приймаючій країні	70	58
Новий бізнес / самозайнята в приймаючій країні	2	6
Продовження роботи або бізнесу, який мали в Україні (наприклад, дистанційно)	20	31
Інше	8	6
Не знаю/ надаю перевагу не відповідати	2	2

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+, які мають оплачувану роботу, EU-10 (жінки, n = 4637; чоловіки, n = 531); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи робота або бізнес, які ви розпочали у країні свого поточного перебування, є новими?» (WorkLoc).

Респондентів у віці 16+, які перебували на оплачуваній роботі в приймаючій країні, запитали, чи відповідає їхній новій роботі їхній рівень освіти. Майже половина респондентів (48%) заявили, що їхня поточна робота була нижчою за рівень освіти. Це було частіше у жінок (51%), ніж у чоловіків (39%). Близько третини респондентів (35%) мали роботу, яка відповідала їхньому рівню освіти.

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 14,291); зважені результати.
- ^b Результати на основі невеликої кількості відповідей, є статистично менш достовірними. Таким чином, значення, засновані на 20-49 незважених спостереженнях в загальній групі, відзначаються в дужках. Значення, засновані на менш ніж 20 незважених спостереженнях в загальній групі, не відображаються.
- ^c Запитання були «Ви в даний час працюєте на оплачуваній роботі?» (WorkNow) та «Чи мали ви оплачувану роботу у країні свого поточного перебування після від'їзду з України?» (WorkPast).
- ^d Ця цифра не включає в себе категорії «Не маю оплачуваної роботи після виїзду з України», «Не знаю» і «Надаю перевагу не відповідати».

«Я відчуваю себе пригніченою і виснаженою. Після 20 років роботи бухгалтером, доводиться працювати прибиральницею. Заробітна плата за онлайн-роботу в Україні знижена. Щоб отримати іншу роботу, ви повинні вивчити іншу мову, і фізично у вас просто немає часу, щоб вивчити її, так що ви продовжуєте наполегливо працювати на двох роботах».
(Польща, жінка, 40)

Юридичний куточок

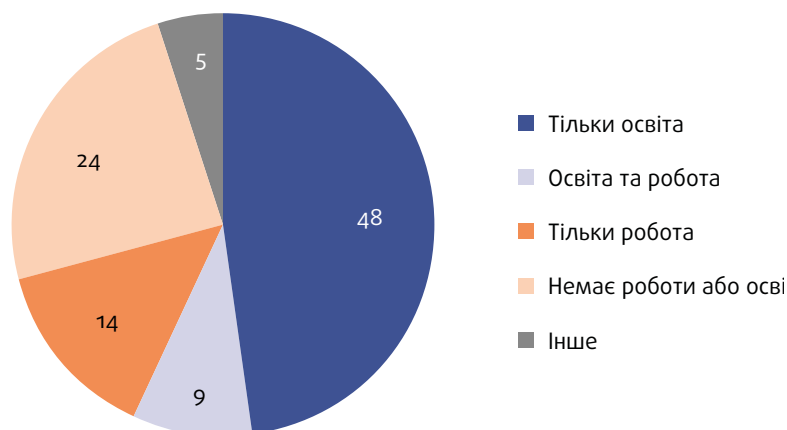
Директива про тимчасовий захист

Стаття 12

«Держави-члени дозволяють на період, що не перевищує термін тимчасового захисту, особам, які користуються тимчасовим захистом, займатися [...] діяльністю, такою як освітні можливості для дорослих, професійне навчання та практичний досвід на робочому місці».

Майже чверть (24%) респондентів у віці 16-24 років не мали ні оплачуваної зайнятості, ні освіти (Рисунок 15). Близько половини (48%) отримували освіту на момент опитування і не працювали. В цілому 14% мали оплачувану роботу, а 9% мали як оплачувану роботу, так і освіту.

РИСУНОК 15. ПОТОЧНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ЗДОБУТТЯ ОСВИТИ СЕРЕД РЕСПОНДЕНТІВ У ВІЦІ 16-24 Р.^{a,b,c}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16-24 років, EU-10 (n = 1,046); зважені результати.
- ^b Категорія «Інше» стосується респондентів, які вибрали «Не знаю» або «Надаю перевагу не відповідати» принаймні для одного з питань.
- ^c Питання були: «Ви зараз здобуваєте освіту?» (EduCC) та «Чи маєте ви зараз оплачувану роботу?» (WorkNow).

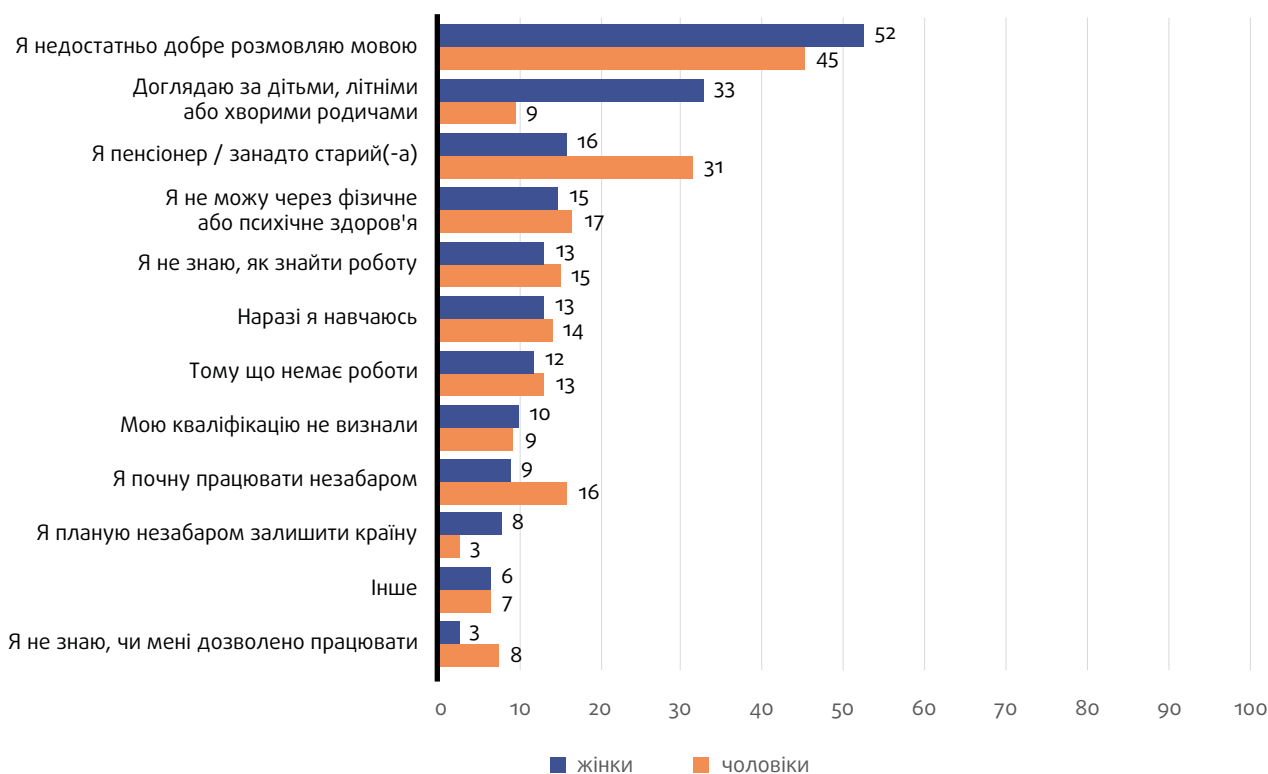
5.2. БАР'ЄРИ ДЛЯ ПОШУКУ ОПЛАЧУВАНОЇ РОБОТИ

Опитування запитувало дорослих респондентів, чому вони не працювали на оплачуваній роботі. Недостатнє знання мови приймаючої країни було основним бар'єром (51%), як показують результати (Рисунок 16). Респонденти в Німеччині (67%) та Іспанії (65%) згадували це найчастіше. Краще забезпечення інтенсивних, безкоштовних мовних курсів може збільшити участь респондентів на ринках праці приймаючих країн, свідчать результати.

Майже третина респондентів (28%) не могли працювати через обов'язки по догляду за дітьми, або літніми чи хворими родичами. Це помітно частіше було бар'єром для жінок (33%), ніж чоловіків (9%). Кращий доступ до догляду за дітьми та дошкільної освіти дозволить цим респондентам вийти на ринок праці, свідчать результати. Майже кожен п'ятий респондент не працював, тому що вони вже вийшли на пенсію або були занадто старими (19%).

«Багато українців мають хорошу освіту. Але в приймаючих країнах ми часто не можемо працювати за своєю спеціальністю або займатися тим видом бізнесу, який ми мали в Україні. Бюрократія багато (наприклад, визнання дипломів займає багато часу, іспит з державної мови проводиться раз на рік)».
(Словаччина, жінка, 46 р.)

РИСУНОК 16. ПРИЧИНИ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ РЕСПОНДЕНТІВ (%)^{a,b,c,d}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

5.3. УМОВИ РОБОТИ

Вразливе становище багатьох людей, які рятуються від війни в Україні, викликало побоювання, що вони можуть бути залучені до неформальної зайнятості, що збільшує ризик трудової експлуатації.

Відповідно до Хартії (Стаття 15), громадяни третіх країн, уповноважені працювати в державах-членах, мають право на ті ж умови праці, що і громадяни ЄС.

Опитування запитувало респондентів у віці 16+, які працювали з тих пір, як вони виїхали з України, чи зазнали вони експлуатації на роботі. В цілому майже дві третини респондентів (59%) не мали досвіду експлуатації (Таблиця 5).

Однак 16% зазначили, що їм довелося працювати дуже багато годин, а 10% заявили, що їм недоплачували або не платили взагалі. Близько 8% заявили, що не можуть вільно спілкуватися з іншими працівниками або з ким-небудь ще. Така ж частка (8%) повідомила, що вони працювали без контракту або з контрактом, який не охоплює весь робочий час.

Загалом, чоловіки згадували, що відчувають експлуаторські умови частіше, ніж жінки. Неможливість вільно спілкуватися є винятком з цієї тенденції.

Крім того, люди, які працювали без письмового трудового договору, мали більше шансів пережити інші форми трудової експлуатації, ніж люди, які мали його.

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 18+, які не мають оплачуваної роботи, EU-10 (n = 8,460); зважені результати.
- ^b Рисунок не показує відповідей «У мене є заощадження і не потрібно працювати», «Ніхто не наймає мене через мою етнічну приналежність/релігію/ колір шкіри», «Надаю перевагу не відповідати» і «Не знаю» через низьку поширеність (менше 4%).
- ^c Запитання було: «Чому ви зараз не працюєте?» (EU06).
- ^d Респонденти могли вибрати більше ніж одну відповідь, тому загальна кількість може складати більше 100%.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 12

«Застосовується загальний закон, що діє в державах-членах, щодо оплати праці, доступу до систем соціального забезпечення, пов'язаних з найманою або самозайнятою діяльністю та іншими умовами зайнятості».

ТАБЛИЦЯ 5. ЧАСТКА РЕСПОНДЕНТІВ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ НА РОБОТІ (%)^{а,б,с}

Форма експлуатації	жінки	чоловіки
Недоплата або відсутність оплати за роботу	9	13
Робота без договору/договір, що не охоплює весь робочий час	7	12
Дуже довгі робочі години	15	19
Не можна робити перерв або часу відпочинку	7	8
Не було доступу до питної води, їжі або туалету	1	2
Мені не надали захисне спорядження, коли воно було необхідне	1	3
Не могли вільно спілкуватися з іншими	9	8
Я зазнав(-ла) погроз чи насилля з боку працедавця	1	3
Жодне зі вказаного	60	58
Не знаю/ надаю перевагу не відповідати	13	11

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

^а Значення для усіх респондентів віком 16+, які працювали на оплачуваній роботі після виїзду з України, EU-10 (n = 7,397); зважені результати.

^б Запитання було: «Чи стикалися ви особисто з якою-небудь із наступних проблем на роботі після прибуття до країни свого поточного перебування?» (LabExpl).

^с Респонденти могли вибрати більше ніж одну відповідь, тому загальна кількість може складати більше 100%.

Серед жінок трудова експлуатація відбувалася переважно на виробництві (26%) та туризмі / гостинності (16%). Серед чоловіків експлуатація була найбільш поширеною на будівництві (26%), виробництві (22%) та транспорті/логістиці (16%).

Юридичний куточок

Директива про запобігання торгівлі людьми^{*}

Ця Директива криміналізує торгівлю людьми, визначену як вербування, транспортування, переміщення, приховування або прийом осіб шляхом погроз або застосування сили або інших форм примусу, викрадення, шахрайства з метою експлуатації, включаючи експлуатацію примусової праці інших осіб.

Директива про санкції до роботодавців^{**}

Ця Директива передбачає мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів проти роботодавців громадян третіх країн, які перебувають у державі-члені незаконно. Вона криміналізує працевлаштування працівників-мігрантів у нерегулярній ситуації з особливо експлуаторськими умовами праці.

^{*} Директива 2011/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2011 року про запобігання та протидію торгівлі людьми та захист жертв, яка замінює Рамкове рішення Ради 2002/629/ІНА, ОJ 2011 L 101.

^{**} Директива 2009/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 18 червня 2009 року про мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів щодо роботодавців, які незаконно перебувають у третій країнах, ОJ 2009 L 168.

Примітки

- ¹ Європейська Комісія (2022), *Welcoming those fleeing war in Ukraine – Readyng Europe to meet the needs [Приймаючи втікачів від війни в Україні - підготовка Європи до забезпечення потреб]*, COM(2022) 131 final, Брюссель, 23 березня 2022 р.
- ² Європейська Комісія (2022), *Повідомлення Комісії про практичні рекомендації щодо імплементації Рішення Ради 2022/382, що встановлює наявність масового припливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС і запроваджує тимчасовий захист*, OJ 2022 C 126.
- ³ Європейська Комісія: (2022), *Guidance for access to the labour market, vocational education and training and adult learning of people fleeing Russia’s war of aggression against Ukraine [Керівництво з доступу до ринку праці, професійної освіти і навчання та освіти дорослих для людей, що рятуються від Російської агресії в Україні]*, OJ 2022 C 233.
- ⁴ Рада Європейського Союзу, *Council Decision 2022/2296 of 21 November 2022 on guidelines for the employment policies of the Member States [Рішення Ради 2022/2296 від 21 листопада 2022 р. про керівництво до політик працевлаштування країн-членів]*, OJ 2022 L 304, recital 10.

6

ДОХОДИ ТА ПРАВО НА СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ

- ★ Половина респондентів у віці 16+ повідомляє, що їхня сім'я має деякі або великі труднощі зводити кінці з кінцями.
- ★ Більше чверті дорослих респондентів забезпечують свої повсякденні витрати на проживання доходом від роботи.
- ★ Кожен другий дорослий респондент заявляє, що влада допомагала їм з моменту прибуття в приймаючу країну.
- ★ Вісім з 10 респондентів вважають, що до них ніколи або рідко ставилися несправедливо, тому що вони приїхали з України.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 13

«2. Держави-члени передбачають, що особи, які користуються тимчасовим захистом, отримують необхідну допомогу з точки зору соціального забезпечення та засобів існування, якщо вони не мають достатніх ресурсів, а також медичну допомогу».

6.1. ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Кожна людина в ЄС має право на соціальне забезпечення і соціальні послуги, визнані в Статті 34 Хартії. Багато переміщених осіб з України не мають ресурсів для задоволення власних потреб. Держави-члени, міжнародні організації та громадянське суспільство намагалися задовольнити гуманітарні потреби. Європейська комісія забезпечила більшу гнучкість у використанні фінансування ЄС для підсилення цих зусиль.¹

Дорослим респондентам було запропоновано вибрати всі види доходів для їхнього домогосподарства, щоб оплачувати повсякденні витрати в приймаючій країні (див. Таблицю 6 для переліку та результатів). Найпоширенішим джерелом доходу було «інші соціальні виплати» (32%) у всіх досліджуваних державах-членах (Таблиця 6). Це було основним джерелом доходу для респондентів у Німеччині (52%) та Чехії (41%).

Більше чверті дорослих респондентів (28%) обирали доходи від роботи в приймаючій країні або віддаленої роботи. Це було основним джерелом доходу для респондентів у Словаччині (41%), Польщі (39%), Естонії (38%) та Угорщині (35%). Четверть дорослих респондентів згадували заощадження (25%). Майже чверть згадувала соціальні виплати на проживання (24%).

Найбільш поширеними джерелами доходів респондентів у віці 65+ були пенсії (57%), інші соціальні виплати (26%) та соціальні виплати для проживання (25%).

Доходи від роботи в приймаючій країні були найпоширенішим джерелом доходу для ЛГБТ-респондентів (46%).

Дорослі респонденти з дітьми віком до 18 років або з дітьми старшого віку, які не мають власного доходу, більше поклалися на інші соціальні виплати (35%), допомогу дітям/аліменти (26%) та соціальні виплати для проживання (26%). Вони також мали більше шансів отримати підтримку від своєї сім'ї/партнера в Україні (25%).

ТАБЛИЦЯ 6. ДЖЕРЕЛА ДОХОДІВ РЕСПОНДЕНТІВ ДЛЯ ОПЛАТИ ВИТРАТ У ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a, b}

Джерело доходу	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Інші соціальні виплати	32	8	41	52	24	9	15	21	20	28	32
Прибуток від роботи у країні мого поточного перебування (в т.ч. віддаленої роботи)	28	28	35	12	38	24	35	24	39	25	41
Заощадження	25	37	26	11	18	35	24	39	31	37	34
Соціальні виплати на житло (допомога з орендною платою)	24	2	15	58	22	8	6	9	8	27	27
Підтримка з боку моєї сім'ї / партнера в Україні	21	28	24	5	18	28	25	36	28	31	31
Дитячі пільги або аліменти	15	6	7	9	18	6	10	9	26	11	9
Пенсія	13	26	13	6	20	13	12	17	17	19	18
Позичені кошти	8	8	10	5	6	14	7	15	8	7	7
Інше	6	8	6	4	8	12	16	14	6	7	5
Прибуток від інвестицій або нерухомості	1	2	1	1	1	3	1	2	0	1	2

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

6.2. ЗВОДЯЧИ КІНЦІ З КІНЦЯМИ

В середньому кожен другий респондент у віці 16+ повідомив, що сім'я може звести кінці з кінцями тільки з деякими або великими труднощами (47%). Дві третини домогосподарств зіткнулися з труднощами в Іспанії (67%) та Італії (66%). Лише третина - у Німеччині (36%).

У середньому респонденти з обмеженнями в повсякденній діяльності частіше стикалися з труднощами зводити кінці з кінцями (57%), ніж ті, хто не має обмежень (41%).

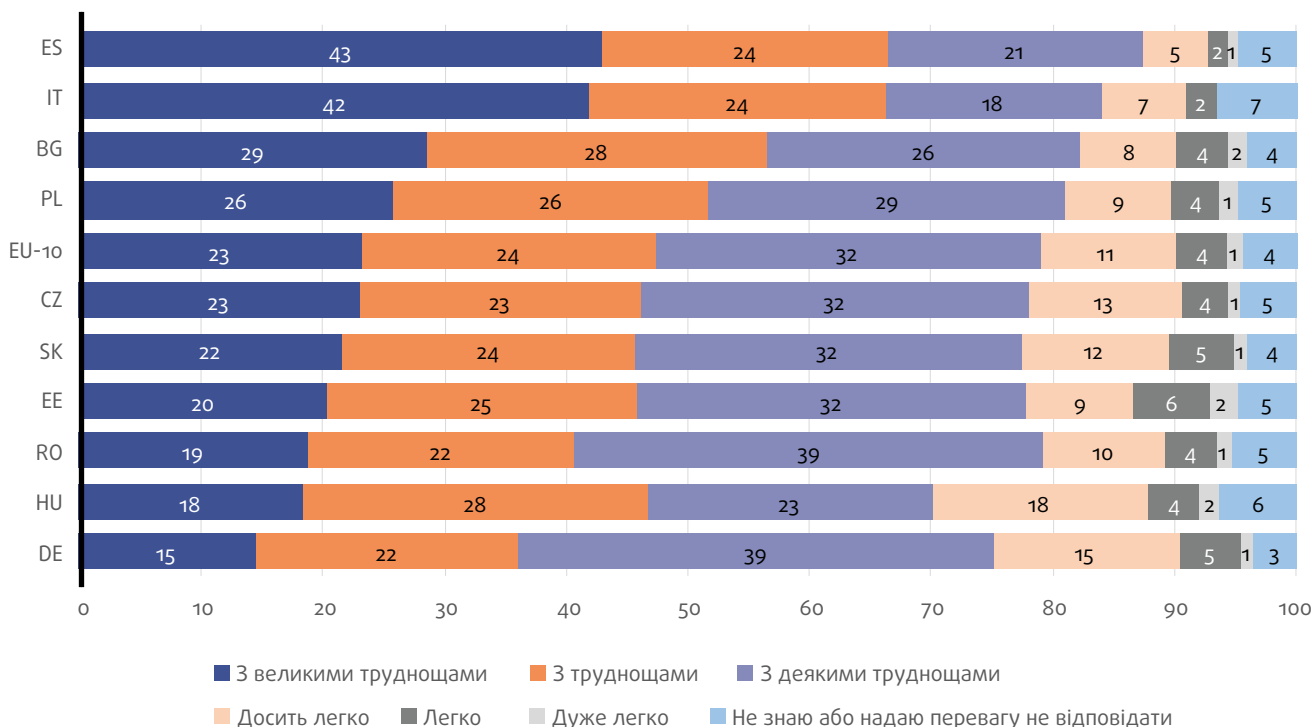
▲
Примітки:

^a Значення для усіх респондентів у віці 18+ (n = 13,617); зважені результати.

^b Запитання було: «Як ваше домогосподарство оплачує щоденні витрати у країні, де ви наразі перебуваєте? Врахуйте прибутки всіх членів домогосподарства й виберіть усі відповідні варіанти». (Income).

«Ми приїхали 13 березня і отримали наші перші соціальні виплати 9 травня. Для того, щоб вижити в Німеччині, ми збирали пластикові пляшки зі сміттєвих баків і повертали їх в супермаркет, щоб купити їжу для дітей».
(Німеччина, жінка, 35)

РИСУНОК 17. ЗДАТНІСТЬ РЕСПОНДЕНТА ЗВОДИТИ КІНЦІ З КІНЦЯМИ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 13 507); зважені результати.
- ^b Запитання було: «Чи дозволяє загальний дохід вашого домогосподарства у країні вашого поточного перебування зводити кінці з кінцями?» (SI06).

«Я вражена тим, як сильно вони дбали про нас, українців, з початку війни, допомагаючи нам і підтримуючи нас».
(Румунія, жінка, 31)

6.3. ДОПОМОГА В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ

Дорослих респондентів запитували, чи є у них банківський рахунок у своїй поточній країні. Майже четверо з п'яти (78%) респондентів відповіли «так», а майже кожен п'ятий (19%) - «ні». Решта 3% не знали або надали перевагу не відповідати.

Опитування запитувало респондентів про те, хто допомагав їм з моменту їхнього прибуття в приймаючу країну. В середньому 56% заявили, що допомагала влада. Однак ця частка була нижчою в Італії, Угорщині та Румунії. В Угорщині та Румунії волонтерські організації найчастіше цитувалися як такі, що надають допомогу (Угорщина, 45%; Румунія, 59%).

В цілому, кожен третій респондент (34%) отримав допомогу від звичайних людей в приймаючій країні, яких вони раніше не знали. Менше респондентів з етнічною меншиною заявили, що вони отримали допомогу від влади (47%) в приймаючій країні, ніж ті, хто має інше походження (57%). Тим не менше, більшість сказали, що вони отримали допомогу від волонтерських організацій (42% проти 33%) та пересічних громадян (40% проти 34%).

Респонденти, які ідентифікували себе як ЛГБТ, частіше отримували допомогу від родичів, друзів та знайомих, ніж респонденти, які не є членами ЛГБТ (52% проти 35%). Вони також частіше отримували допомогу від простих громадян (46% проти 34%). Дорослі респонденти з дітьми частіше отримують допомогу від звичайних громадян (40% проти 26%).

ТАБЛИЦЯ 7. СУБ'ЄКТИ, ЯКІ НАДАЮТЬ РЕСПОНДЕНТАМ ДОПОМОГУ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{а,б}

Суб'єкти	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Органи влади країни, у якій я зараз проживаю	56	48	62	73	66	31	24	46	49	34	52
Родичі, друзі й знайомі	35	31	38	31	39	38	33	50	36	25	38
Звичайні громадяни країни, в якій я зараз проживаю, яких я не знав(-ла) раніше	34	19	32	39	29	25	24	24	33	38	43
Волонтерські організації	32	38	29	30	30	30	45	27	33	59	49
Церковні або релігійні організації	14	8	8	14	5	15	22	29	12	33	17
Фонди, установи, компанії	13	12	6	6	5	12	23	10	20	35	18
Я не отримав(-ла) жодної допомоги	7	13	6	3	6	16	9	8	8	3	6
Українські державні органи влади	3	5	4	2	3	2	3	1	3	5	6

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- а Значення для усіх респондентів у віці 18+ (n = 13 477); зважені результати.
- б Питання було: «Хто надав вам допомогу з моменту прибуття до країни вашого поточного перебування? Виберіть усі застосовні варіанти». (Assist).

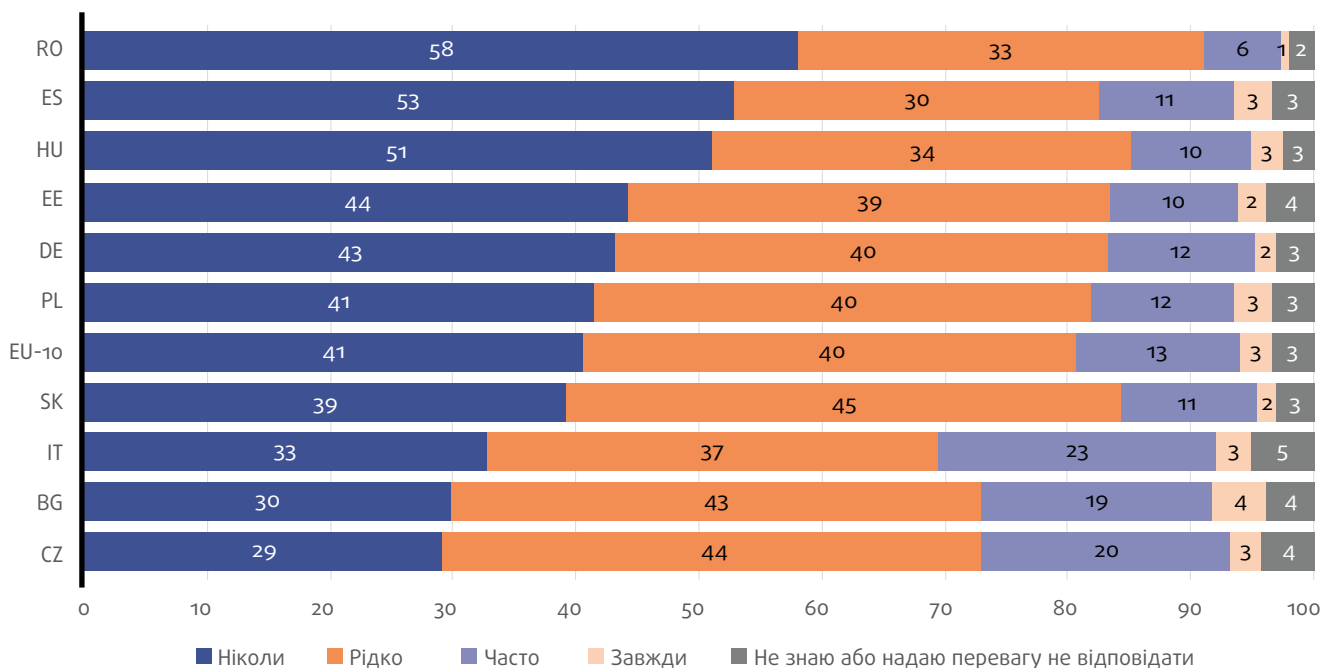
6.4. ВРАЖЕННЯ ПРО НЕСПРАВЕДЛИВЕ ПОВОДЖЕННЯ

Респондентів запитували, як часто вони відчують, що до них ставляться несправедливо в державі-члені, яка приймає їх, тому що вони приїхали з України.

Серед опитаних держав-членів більше восьми з 10 респондентів (81%) заявили, що з ними ніколи або рідко не поводитися несправедливо, оскільки вони походили з України (Рисунок 18). Частка тих, хто сказав, що до них ставилися несправедливо в певний момент, була найнижчою в Румунії (40%), Іспанії (44%) та Угорщині (46%). В середньому 16% респондентів часто або завжди відчували несправедливе ставлення до себе. Ця частка була вищою в Італії (26%), Болгарії (23%) та Чехії (23%).

РИСУНОК 18. ВРАЖЕННЯ РЕСПОНДЕНТІВ ПРО НЕСПРАВЕДЛИВЕ ПОВОДЖЕННЯ В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

^a Значення для усіх респондентів (n = 13,646); зважені результати.

^b Запитання було: «Наскільки часто ви відчували у країні свого поточного перебування, що до вас ставляться несправедливо, тому що ви приїхали з України?» (DifTreat).

6.5. ДІТИ, ДО ЯКИХ НЕСПРАВЕДЛИВО СТАВИЛИСЯ ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО ВОНИ УКРАЇНЦІ

Частка респондентів, які вважали, що до них ставляться несправедливо через те, що вони приїхали з України, була вищою серед дітей у віці 16-17 р. (70%), ніж у віці 12-15 р. (47%).

«Серед чехів є лише деякі, які негативно ставляться до українців, але, на жаль, є більше українців з поганим ставленням до власного народу».

(Чехія, жінка, 31)

Примітка

¹ Для інформації, див. Європейська Комісія (2022), *Звіт про міграцію та притулок*, COM (2022) 740 final, Брюссель, 6 жовтня 2022 р.

7

ЗДОРОВ'Я

- ★ Almost a third of respondents assess their health as good or very good. On average, children assess their health as better than adults do.
- ★ More than half of respondents have a longstanding illness or health problem.
- ★ Almost half of respondents aged 16+ mention 'language difficulties' and almost a third mention 'not knowing where to go or whom to contact' as the most frequent problems when seeking healthcare.
- ★ Almost half of respondents has often or always felt downhearted and depressed since arriving in the host country.
- ★ Nearly two out of three respondents feel optimistic about the future. Around a third of respondents feel part of the community in their host country.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 13

«2. Держави-члени передбачають, що особи, які користуються тимчасовим захистом, отримують необхідну [...] медичну допомогу. Без шкоди пункту 4 допомога, необхідна для медичного догляду, повинна включати принаймні невідкладну допомогу та необхідне лікування.[...]»

4. Держави-члени надають необхідну медичну або іншу допомогу особам, які користуються тимчасовим захистом, які мають особливі потреби, такі як неповнолітні без супроводу або особи, які зазнали катувань, зґвалтування або інших серйозних форм психологічного, фізичного або сексуального насильства».

7.1. ДОСТУП ДО МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

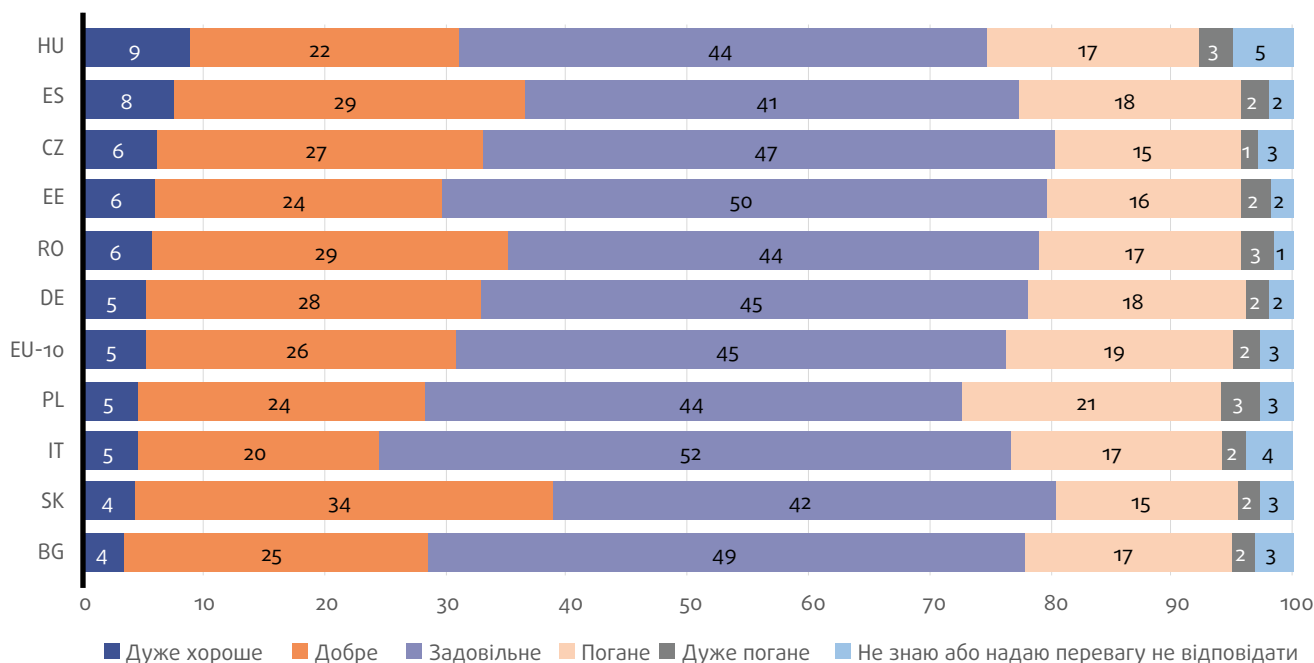
Відповідно до статті 35 Хартії кожна людина має право на доступ до профілактичної охорони здоров'я та право користуватися медичним лікуванням на умовах, встановлених національним законодавством та практикою. Держави-члени повинні забезпечити широкий доступ до медичної допомоги і скерувати тих, хто рятується від конфлікту в Україні, з системами громадської охорони здоров'я приймаючої країни, рекомендує Комісія.¹

Респондентам було запропоновано оцінити власне здоров'я як дуже добре, добре, задовільне, погане або дуже погане. В середньому більшість респондентів оцінили свій стан як задовільний (45%). Майже третина респондентів (31%) оцінили своє здоров'я як добре або дуже добре (**Рисунок 19**).

Більше чоловіків оцінювали своє здоров'я як дуже хороше або добре (39%), ніж жінки (28%).

Тільки 7% респондентів у віці 65+ років оцінили своє здоров'я як добре або дуже хороше. Це контрастує з 63% респондентів у віці 12-15 років і 50% тих, що у віці 16-17 років.

РИСУНОК 19. СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА РЕСПОНДЕНТАМИ ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{а,б}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

В середньому трохи більше половини респондентів (52%) заявили, що мають давню хворобу або проблеми зі здоров'ям.

Опитування запитувало респондентів про їхній досвід використання або спроби скористатися послугами охорони здоров'я в прийняючій країні.

Майже половина респондентів (47%) заявили, що зіткнулися з мовними труднощами. Це була найчастіша проблема у всіх країнах, крім Естонії. Там основна проблема полягала в тому, щоб вони не знали, куди йти або з ким зв'язатися (Таблиця 8).

В цілому майже третина респондентів (30%) не знали, куди йти або до кого звертатися для отримання медичних послуг. Майже кожен п'ятий респондент вважав, що у них немає медичного страхування (18%).

Респонденти з етнічної меншини згадували, що не знають, куди йти або до кого звертатися у випадку проблеми рідше, ніж ті, хто має інше походження (20% проти 31%). Однак, ЛГБТ-респонденти визначали це як проблему частіше, ніж не-ЛГБТ респонденти (45% проти 30%).

▲
Примітки:

^а Значення для усіх респондентів (n = 13,577); зважені результати.

^б Питання було: «Як ваше здоров'я в цілому?» (DHE01).

«Ми з моїм чоловіком-інвалідом живемо у маленькому містечку біля моря. Тут немає медичного закладу, до найближчої лікарні дуже далеко, і ми не знаємо, куди і до кого можна звернутися, щоб отримати медичну допомогу».
(Болгарія, жінка, 70)

ТАБЛИЦЯ 8. БАР'ЄРИ РЕСПОНДЕНТІВ ДЛЯ ДОСТУПУ ДО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В ПРИЙМАЮЧІЙ КРАЇНІ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{а,б}

Бар'єри	EU10	BG	CZ	EE	DE	HU	IT	PL	RO	SK	ES
Мовні труднощі	47	34	49	17	58	42	43	39	48	45	58
Я не знав(-ла), куди йти / до кого звернутися	30	31	31	19	35	23	30	28	30	36	16
Не мали / не мали медичної страховки	18	24	3	15	23	21	16	19	28	28	9
Не міг дозволити собі охорону здоров'я	13	17	6	13	9	14	20	18	17	19	10
Несправедливо поводитися через те, що я іноземець.	7	11	10	5	8	3	5	5	2	9	6
Мені відмовили у лікуванні	6	4	10	5	7	5	7	3	2	7	4
Інші перешкоди	12	12	18	13	12	7	12	11	7	11	16
Я не намагався(-лася) скористатися жодними послугами системи охорони здоров'я	19	24	21	19	16	24	16	19	22	21	16

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

▲
Примітки:

^а Значення для усіх респондентів у віці 16+ (n = 13 226); зважені результати.

^б Запитання було: «Чи стикалися ви з якою-небудь із наступних проблем, коли користувалися або намагалися скористатися послугами системи охорони здоров'я після прибуття до країни свого поточного перебування?» (Неважг).

«Зараз все відносно добре, але я не можу впоратися із хвилюванням, кошмарами і тривогою. Я хочу повернутися додому».
(Польща, жінка, 19)

7.2. ЕМОЦІЙНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Втеча від війни і прибуття в нову країну впливає на емоційне благополуччя (Рисунок 20). В цілому, майже чотири з п'яти респондентів (79%) заявили, що вони завжди або часто були в змозі **мислити чітко** з моменту свого прибуття в приймаючу країну. Респонденти, які ідентифікують себе як ЛГБТ, відчують себе так менш часто (66%).

Два з трьох респондентів (67%) зазначили, що вони завжди або часто **добре справлялися з проблемами**. Тим не менш, менше ЛГБТ-респондентів (55%) відчували себе таким чином.

Майже два з трьох респондентів (62%) завжди або часто **відчували оптимізм щодо майбутнього**. Менше ЛГБТ-респондентів відчували себе таким чином (53%). Тим не менше, більше респондентів з етнічних меншин відчували себе таким чином (79%). Респонденти з дітьми також були більш оптимістичними, ніж ті, у кого немає дітей (67% проти 57%).

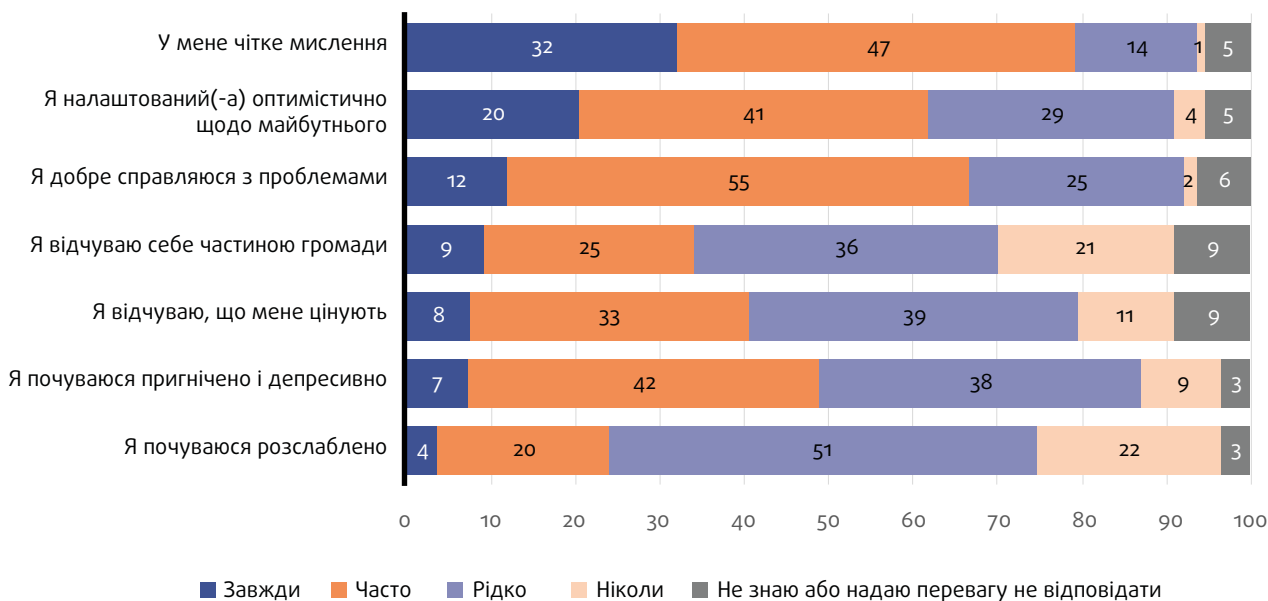
Близько третини респондентів (34%) **відчували себе частиною спільноти**. Більше респондентів у віці 65+ (46%) та респондентів з етнічних меншин (45%) відчували себе таким чином. На противагу цьому, менше ЛГБТ-респондентів відчували себе таким чином (25%).

Трохи більше двох з п'яти респондентів (41%) завжди або часто **відчували себе оціненими**. Ця частка була нижчою для респондентів з обмеженнями активності (35%) та ЛГБТ (33%).

В цілому, лише трохи менше чверті (24%) респондентів завжди або часто **відчували себе розслабленими**. Подібна частка (22%) ніколи так себе не відчувала. Жінки-респонденти були менш схильні завжди або часто відчувати себе розслабленими, ніж чоловіки-респонденти (21% проти 31%). Респонденти з дітьми були менш схильні завжди або часто відчувати себе розслабленими, ніж ті, у кого немає дітей (18% проти 29%).

Майже кожен другий респондент (49%) завжди або часто **відчував себе засмученим і пригніченим** з моменту прибуття в приймаючу країну. Ця частка була значно вищою серед ЛГБТ-респондентів (77%) та нижчою серед респондентів у віці 65+ (41%). Відмінності спостерігаються також між жінками (54%) та чоловіками (35%), а також респондентами з обмеженнями у повсякденній діяльності через проблеми зі здоров'ям (58%) та тими, хто їх не має (44%).

РИСУНОК 20. ПОЧУТТЯ РЕСПОНДЕНТІВ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ (%)^{а,б}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

7.3. ЗДОРОВ'Я ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ

Майже двоє з трьох молодших дітей (12-15 років, 63%) і 50% дітей у віці 16-17 років оцінили своє здоров'я як хороше або дуже хороше. В цілому 25% молодших дітей (12-15 р.) і майже кожна третя дитина у віці 16-17 (30%) повідомили про давні хвороби або проблеми зі здоров'ям.

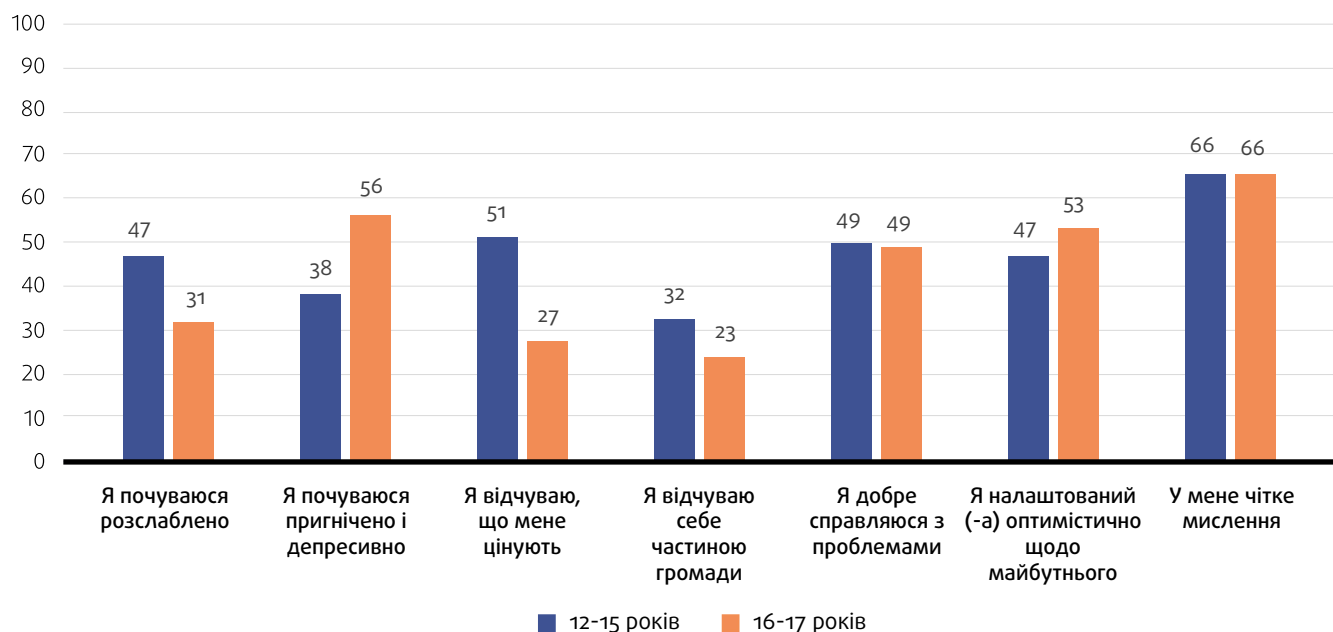
Коли їх запитали про їхні почуття після прибуття в приймаючу країну, відмінності між молодшими дітьми у віці 12-15 років і дітьми у віці 16-17 років можуть спостерігатися в більшості сфер, охоплених цим запитанням (Рисунок 21).

Примітки:

- ^а Значення для усіх респондентів у віці 12+, EU-10 (з верхнього рядка вниз: n = 13,244; n = 13,245; n = 13,244; n = 13,243; n = 13,243; n = 13,242; n = 13,244); зважені результати.
- ^б Запитання було: «Для кожного з тверджень вкажіть, наскільки часто ви так почувалися після прибуття до країни свого поточного перебування». (Feel).

РИСУНОК 21. ЕМОЦІЙНІ СТАНИ ДІТЕЙ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ, ЗА ВІКОВОЮ ГРУПОЮ (%)^{а,б}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

- ^а Значення для респондентів у віці 12-17 років, EU-10 (віком 12-15, n = 181; у віці 16-17, n = 136); зважені результати.
- ^б Рисунок показує частку респондентів, які відповідали «завжди» або «часто» на запитання «Будь ласка, вкажіть для кожного з тверджень, як часто ви відчували себе таким чином з моменту прибуття в свою поточну країну». (Feel).

«Я дуже сумую за спілкуванням зі своїми колегами. Я не розмовляю місцевою мовою, і я не можу знайти спортивний клуб, де я можу тренуватися. В Україні я 9 років займався улюбленим видом спорту, але такої можливості тут не маю. Мені дуже важко вчитися онлайн, я не все розумію і у мене немає підручників. Я сумую за родичами, які залишилися в Україні. Я хочу повернутися додому в Україну!!! Дуже сильно!!!»

(Румунія, хлопчик, 16)

Примітка

- ¹ Європейська Комісія (2022), *Welcoming those fleeing war in Ukraine – Readyng Europe to meet the needs* [Приймаючи втікачів від війни в Україні - підготовка Європи до забезпечення потреб], COM(2022) 131 final, Брюсель, 23 березня 2022 р.

8

ДОСВІД НАСИЛЬСТВА ТА ДОСТУП ДО СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПІДТРИМКИ

- ★ Велика частина людей, які тікають з України, зазнали травматичного досвіду, особливо в Україні.
- ★ Інциденти, які сталися в ЄС, в основному залишаються незаявленими.
- ★ Три з 10 респондентів у віці 16+ (які пережили будь-який з інцидентів, які перераховані в опитуванні) звернулися за медичною або психологічною підтримкою з моменту прибуття в приймаючу країну. Близько чверті тих, хто звернувся за медичною або психологічною підтримкою, її не отримали.
- ★ Близько половини дітей (12-15) мають проблеми зі сном та/або концентрацією уваги. Така сама частка респондентів втратила впевненість у собі або відчувала себе вразливою.

8.1. ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД В УКРАЇНІ

Багато людей, які рятувалися від конфлікту в Україні, пережили травматичний досвід. Опитування запитувало респондентів у віці 16+ про їхній досвід різних інцидентів в Україні з початку конфлікту в лютому 2022 року. Вони включали такі інциденти, як переживання або перебування під загрозою стрільби, бомбардування або ракетних ударів, або переховування в підвалах і бомбосховищах. В Україні вони також застосовували певні вирази для ідентифікації російських солдатів, шпигунів або диверсантів. *Паляниця*, наприклад, використовувалася як важливий тест на вимову.

Майже дві третини респондентів у віці 16+ (63%) зазнали загрози обстрілів, бомбардувань або ракетних обстрілів в Україні (**Рисунок 22**). Більше половини пережили обстріли, бомбардування або ракетні обстріли (52%). Майже такій самій кількості довелося ховатися в підвалах, бомбосховищах або подібних місцях (50%).

Майже четверо з 10 респондентів (39%) згадували серйозні труднощі під час виїзду з України. Серед них - страх і відсутність їжі або води, сну або гігієни. Чоловіки частіше повідомляють про деякі інциденти, ніж жінки. Наприклад, вони частіше повідомляють про загрозу фізичного насильства, приниження або залякування; зіткнення з корупцією або шантажем; фізичний напад; грабіж, крадіжку або шахрайство; і тюремне ув'язнення або затримання.

Досвід зґвалтування або спроби зґвалтування

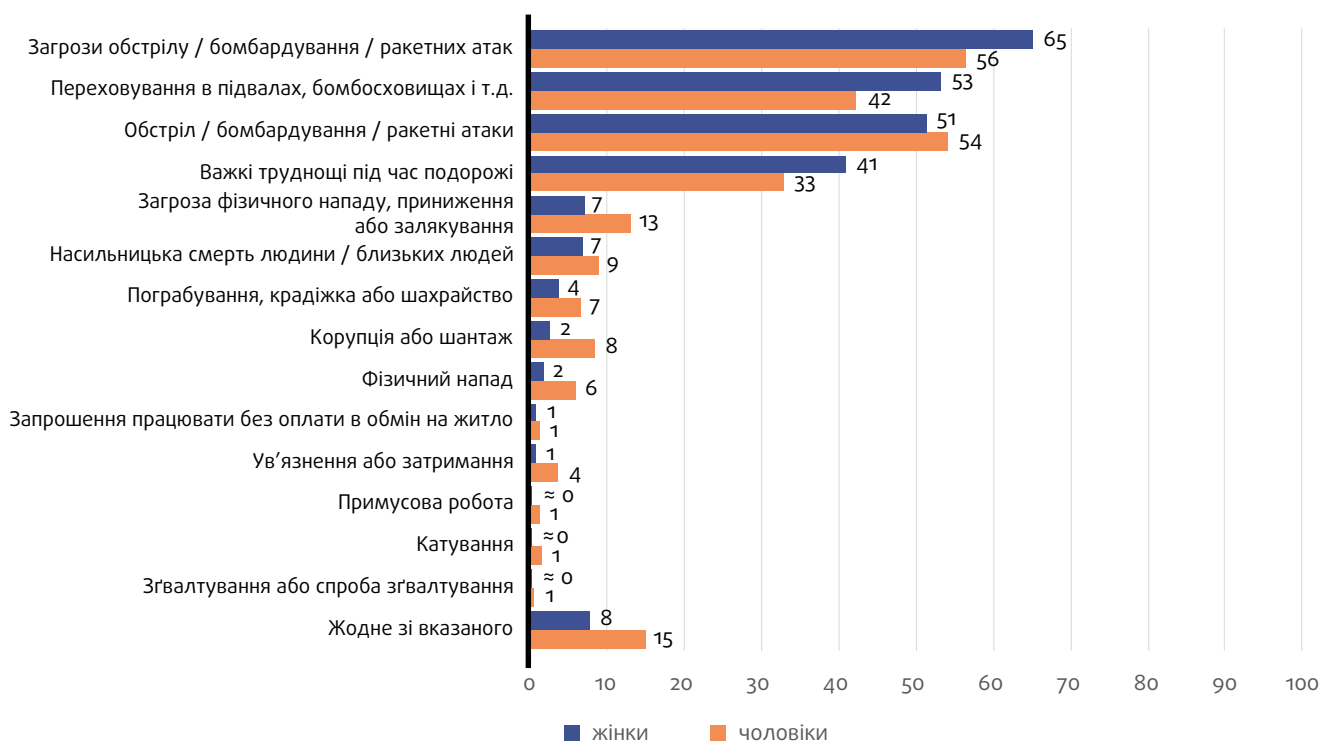
Респондентів запитали, чи зазнавали вони зґвалтування або спроби зґвалтування. У незваженій вибірці 21 жінка (0,18%) та вісім чоловіків (0,70%) згадали про випадки зґвалтування або спроби зґвалтування в Україні.

Ці результати слід читати з обережністю. Онлайн-опитування не може повністю відобразити дуже особистий і глибоко тривожний досвід. FRA розглядає альтернативні методи збору даних у своїй роботі над насильством щодо жінок для подальшого вивчення цього досвіду.

Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+, ЄС-10 (жінки, n = 11 701; чоловіки, n = 1,140); зважені результати.
- ^b Рисунок не включає категорії «Сексуальні домагання» або «Запрошення до надання сексуальних послуг» через їх 0% поширеність для чоловіків і жінок.
- ^c Запитання було: «Наступні запитання стосуються вашого особистого досвіду в Україні від початку війни у лютому 2022 року. Чи траплялося з вами будь-що із переліченого? Виберіть усі застосовні варіанти». (VioUA).
- ^d Респонденти могли вибрати більше ніж одну відповідь, тому загальна кількість може складати більше 100%.

РИСУНОК 22. ИНЦИДЕНТИ, ЯКИХ ЗАЗНАЛИ РЕСПОНДЕНТИ В УКРАЇНІ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В ЛЮТОМУ 2022 РОКУ, ЗА СТАТТЮ (%)^{a,b,c,d}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

«Я живу в Польщі, і тут є багато хороших людей, готових допомогти. Але я також зустрічалася з багатьма людьми, які ненавидять і зневажають українців і вважають, що ми винні в інфляції і зростанні цін. Було кілька разів, коли вони дізналися, що я українка і почали обзивати мене, принижувати і ображати мене, були і непристойні пропозиції від польських чоловіків».

(Польща, жінка, 39)

Юридичний куточок

Директива про права жертв*

Стаття 8 Право на доступ до служб підтримки жертв

«1. Держави-члени забезпечують, щоб жертви, відповідно до їхніх потреб, безкоштовно мали доступ до конфіденційних служб підтримки жертв, діючи в інтересах потерпілих до, під час і протягом відповідного часу після кримінального провадження».

Директива про боротьбу з торгівлею людьми (2011/36/ЄС)**

Стаття 18 - Запобігання

«2. Держави-члени вживають відповідних заходів, у тому числі через Інтернет, таких як інформаційні та інформаційно-просвітницькі кампанії, науково-дослідні та освітні програми, де це доцільно у співпраці з відповідними організаціями громадянського суспільства та іншими зацікавленими сторонами, спрямовані на підвищення обізнаності та зниження ризику для людей, особливо дітей, стати жертвами торгівлі людьми».

** Директива 2012/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про встановлення мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів та заміни Рамкового рішення Ради 2001/220/JHA, ОJ 2012 L 315.*

*** Директива 2011/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2011 року про запобігання та протидію торгівлі людьми та захист жертв, яка замінює Рамкове рішення Ради 2002/629/JHA, ОJ 2011 L 101.*

8.2. ДИТЯЧИЙ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД

Досвід дітей у віці від 16 до 17 років був схожий на досвід дорослих. Однак діти частіше переживали загрозу обстрілів, бомбардувань або ракетних ударів (74%); ховалися в підвалах, бомбосховищах або в інших подібних місцях (58%), а також серйозні труднощі під час подорожі, такі як страх, відсутність їжі або води, сну або гігієни (51%).

8.3. ІНЦИДЕНТИ В ЄС

Опитування запитувало респондентів у віці 16+ про будь-які інциденти, які вони пережили після прибуття до ЄС. Перелік інцидентів був схожий на той, що стосується травматичних інцидентів в Україні (див. **Рисунок 24**). Тим не менше, він не включав «Обстріл/бомбардування/ракетні атаки», «Загрозу обстрілу/бомбардування/ракетних атак» та «Насильницьку смерть однієї або декількох близьких мені осіб».

У середньому три з чотирьох (75%) не мали жодних інцидентів. В цілому 14% згадували страх або нестачу їжі або води, сну або гігієни; 6% говорили про загрозу фізичного насильства, приниження або залякування; і 3% згадали про кримінальні інциденти, такі як пограбування, крадіжка або шахрайство.

Респонденти з етнічної або релігійної меншини частіше згадують негативний досвід в ЄС, ніж інші респонденти. Наприклад, ЛГБТ-респонденти (23%), єврейські респонденти (22%) та ті, хто має етнічну меншину (22%) частіше згадували важкі труднощі. Всього 16% ЛГБТ-респондентів, 14% єврейських респондентів та 11% респондентів з етнічних меншин відзначали загрозу фізичного насильства, приниження та залякування. Ці респонденти також частіше переживали фізичні напади зі зброєю або без неї (7%).

8.3.1 Повідомлення про інцидент

Респондентів у віці 16+, які пережили будь-який інцидент в ЄС, крім серйозних труднощів під час подорожі, запитали, чи повідомили вони про це в поліцію або інший орган або організацію.

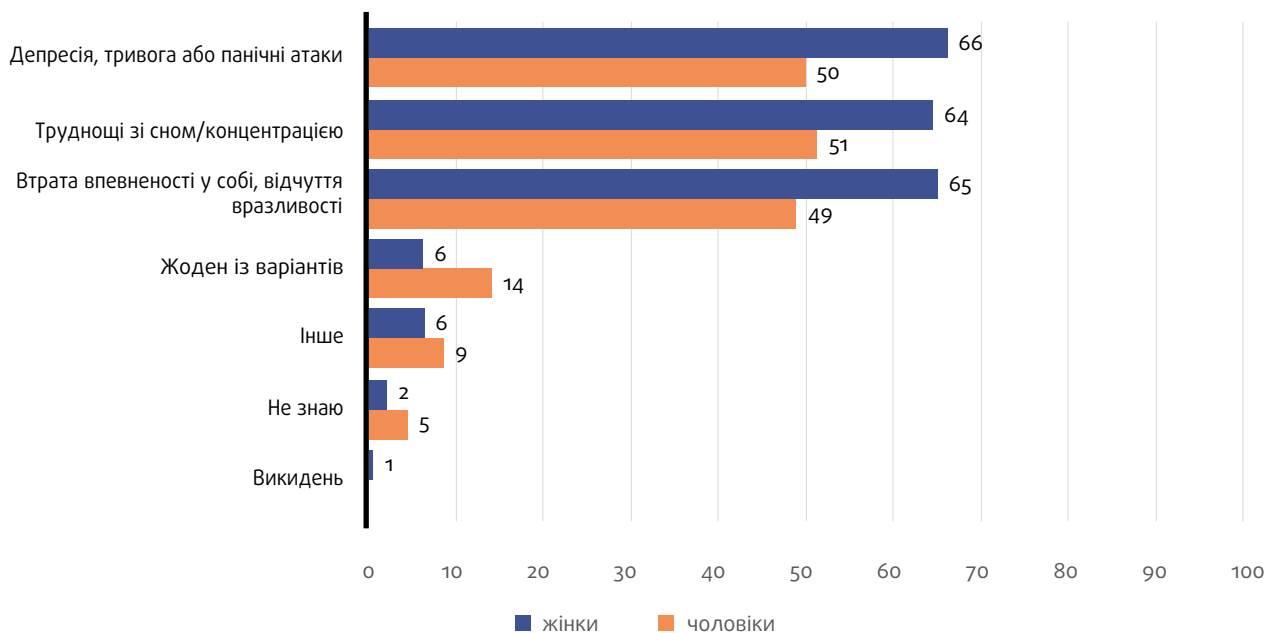
Більшість інцидентів (71%), які сталися в ЄС з респондентами у віці 16+, не були повідомлені. Лише 16% цих інцидентів були повідомлені в поліцію або інші органи влади, а 12% - організації, яка надає підтримку.

8.3.2 Вплив на добробут

Травматичні переживання можуть мати тривалий вплив на психічне благополуччя і здоров'я. Респондентів у віці 16+, які пережили будь-який з перерахованих інцидентів з початку війни, запитували, чи зазнали вони будь-яких наслідків (**Рисунок 23**).

Майже дві третини респондентів заявили, що вони пережили депресію, тривогу або панічні атаки (62%), труднощі зі сном та/або концентрацією (61%) або втрату впевненості в собі або почуття вразливості (61%). Поширеність цих проблем була вищою серед жінок, ніж чоловіків. Чоловіки згадували про фізичні травми частіше, ніж жінки (5% проти 2%). Лише 6% жінок і 14% чоловіків заявили, що не зазнали жодних наслідків.

РИСУНОК 23. НАСЛІДКИ ІНЦИДЕНТІВ, ЯКІ РЕСПОНДЕНТИ ПЕРЕЖИЛИ В ІНШИХ МІСЦЯХ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ, ЗА СТАТТЮ (%)^{a,b,c,d}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

У порівнянні з не-ЛГБТ респондентами, респонденти, які ідентифікували себе як ЛГБТ, непропорційно більше відчували депресію, тривогу або панічні атаки (80% проти 62%), складнощі зі сном та/або концентрацією (78% проти 60%) та втрату впевненості в собі або почуття вразливості (81% проти 60%) внаслідок інцидентів. Понад 14% респондентів з національних меншин зазнали фізичних травм, у порівнянні з менш ніж 3% респондентів з іншим походженням.

Респонденти у віці 65+ років були менш схильні до депресії, тривоги або панічних атак (46%, проти 64% для людей у віці 18-64 і 16-17 років). Вони були менш схильні відчувати труднощі зі сном та/або концентрацією (50%, проти 63% для людей у віці 18-64 років і 54% для людей у віці 16-17 років). Вони також були менш схильні до втрати впевненості в собі або почуття уразливості (41%, проти 64% для людей у віці 18-64 років і 60% для людей у віці 16-17 років).

▲
Примітки:

- ^a Значення для усіх респондентів у віці 16+, які пережили будь-який інцидент в інших місцях з початку конфлікту в Україні, EU-10 (n = 11 189); зважені результати.
- ^b Рисунок не показує категорії відповідей «Надаю перевагу не відповідати» і «Не знаю».
- ^c Запитання було: «Чи постраждали ви від будь-якої з наведених нижче проблем внаслідок випадків, які трапилися з вами від початку війни у лютому 2022 року?» (VioCons).
- ^d Респонденти могли вибрати більше ніж одну відповідь, тому загальна кількість може складати більше 100%.

Юридичний куточок

Директива про тимчасовий захист

Стаття 13 (4)

«Держави-члени надають необхідну медичну або іншу допомогу особам, які користуються тимчасовим захистом, які мають особливі потреби, такі як неповнолітні без супроводу або особи, які зазнали катувань, зґвалтування або інших серйозних форм психологічного, фізичного або сексуального насильства».

«Російські війська знищили моє місто, мою квартиру, моє майбутнє, мої мрії і мою душевну рівновагу. Я був двічі поранений. Я часто думаю про самогубство. Немає впевненості в майбутньому. Страх купити що-небудь. Стан апатії до всього, ніщо не радує з початку війни».

(Естонія, чоловік, 33)

“Дуже багато страждань пережили в Україні, з з дітьми, обстріли, переховування у підвалі, без газу, води і світла перебували, бо російські військові розбомбили вишки, тяжка евакуація під обстрілами російських військ, мінне поле пройшли, заміноване російськими військовими.”

(Іспанія, жінка 34)

8.3.3. Медична або психологічна підтримка

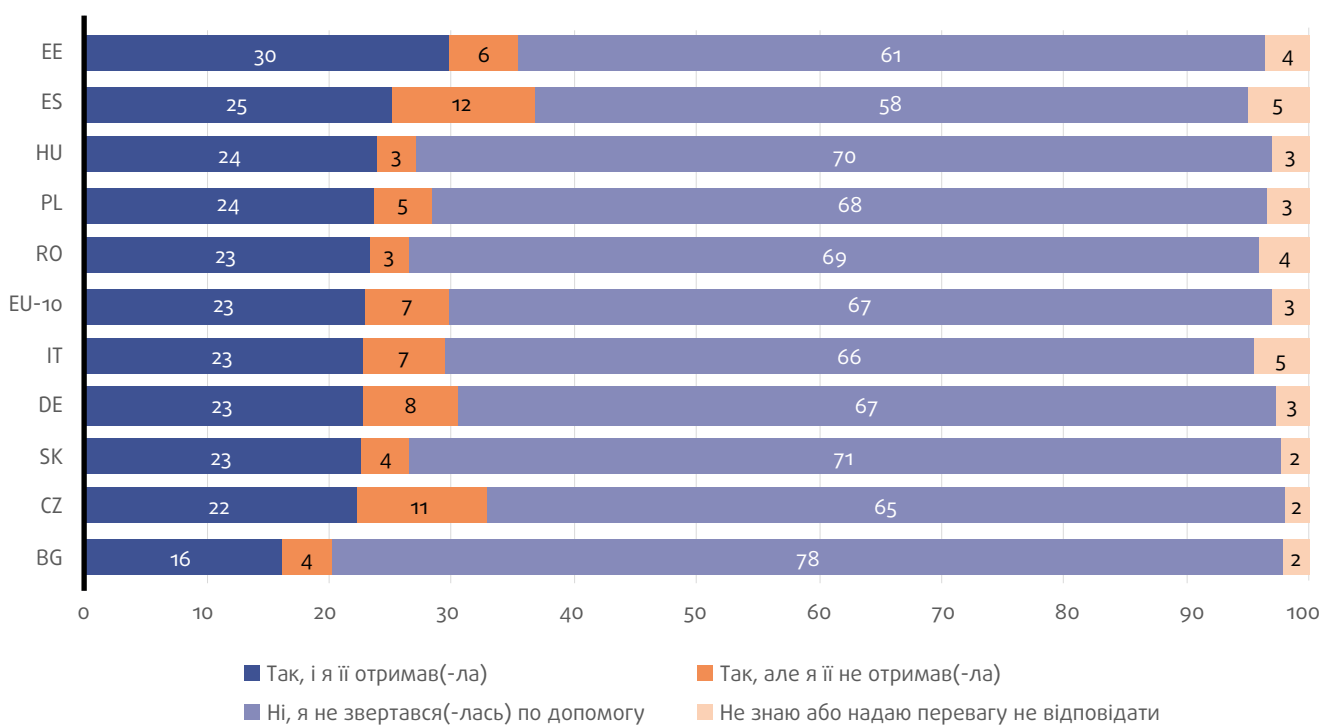
Опитування запитувало респондентів у віці 16+, чи вони звернулися за медичною або психологічною підтримкою з моменту прибуття в приймаючу країну. Загалом 30% респондентів звернулися за підтримкою (Рисунок 24) та більше трьох чвертей (78%) з них її отримав.

Однак між країнами були помітні відмінності. Наприклад, частка тих, хто отримав медичну або психологічну підтримку, була нижчою в Чехії (68%) та Іспанії (69%). На противагу цьому, у Румунії та Угорщині ця частка була значно вищою (обидва - 88%).

Менше молодших респондентів просили про медичну або психологічну підтримку (16-17 років, 11%; 18-64 роки, 29%; 65+ років, 49%). З них ще менше повідомили, що отримали її (16-17 років, 46%; 18-64 роки, 77%; та 65+ років, 85%).

Респонденти з етнічних меншин, які шукали медичної або психологічної підтримки, мали менше шансів отримати її, ніж респонденти з іншим походженням (66% проти 78%).

РИСУНОК 24. РЕСПОНДЕНТИ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ЗА МЕДИЧНОЮ АБО ПСИХОЛОГІЧНОЮ ПІДТРИМКОЮ І ОТРИМАЛИ ЇЇ З МОМЕНТУ ПРИБУТТЯ В ПРИЙМАЮЧУ КРАЇНУ, ЗА КРАЇНАМИ (%)^{a,b}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

^a Значення для усіх респондентів віком 16+, які пережили будь-який інцидент з початку конфлікту в Україні (n = 11,184); зважені результати.

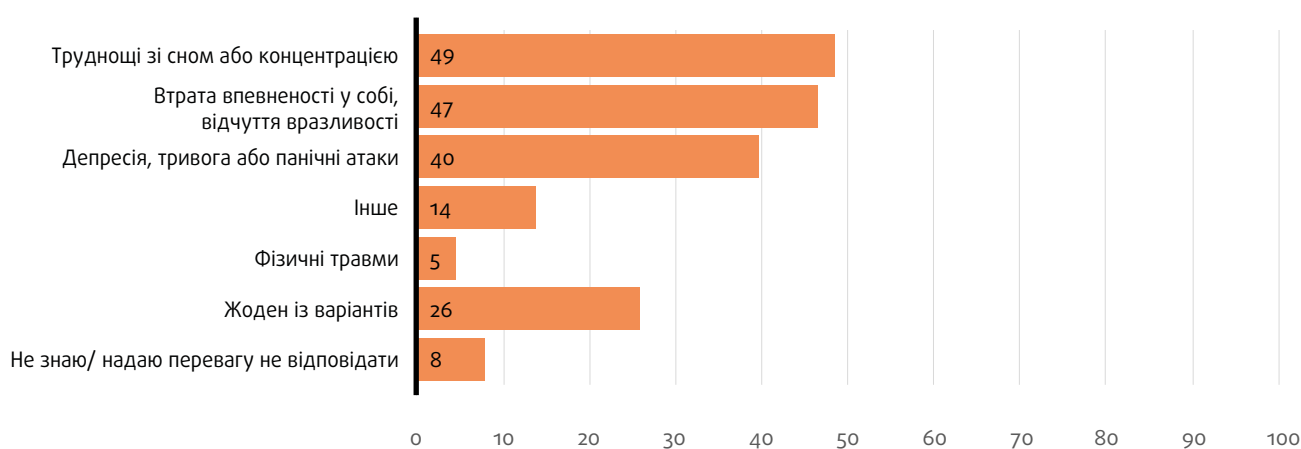
^b Запитання було: «Чи зверталися ви по медичну або психологічну допомогу після прибуття до країни свого поточного перебування?» (Spesur).

8.4. ДІТИ, ЩО ПЕРЕЖИВАЮТЬ ТРУДНОЩІ

Опитування не запитувало молодших дітей (12-15 років) про їхній досвід насильства, щоб уникнути будь-якого ризику ретравматизації. Однак дітей запитували, чи відчували вони певні проблеми з початку конфлікту в Україні в лютому 2022 року (Рисунок 25).

Майже половина молодших дітей (12-15 р.) сказали, що вони страждали від труднощів зі сном та/або концентрацією (49%) та втратою впевненості в собі або почуттям вразливості (47%). Четверо з 10 дітей згадували про депресію, тривогу або панічні атаки. Однак більше ніж кожен четвертий не вказував на наявність будь-якої з цих проблем.

РИСУНОК 25. ПРОБЛЕМИ ДІТЕЙ ВІКОМ ВІД 12 ДО 15 РОКІВ, ЩО ВИНИКЛИ З ПОЧАТКУ КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ (%)^{а,б}

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Тільки 7% молодших дітей (12-15 р.) отримали допомогу від шкільного консультанта і 7% від психолога за межами школи з моменту їхнього прибуття в приймаючу країну.

▲
Примітки:

- ^а Значення серед усіх респондентів у віці 12-15 років, EU-10 (n = 181); зважені результати.
- ^б Питання було: «Чи мали ви або маєте будь-які з наведених нижче проблем з моменту початку війни в Україні? Виберіть відповіді, які охоплюють час, проведений в Україні і в ЄС від початку війни у лютому 2022 року». (VioConsChild).

Додаток. Вибірка опитування

Загальна вибірка опитування складається з 14 685 респондентів, чії анкети відповідали критеріям якості.

Жінки складають 91% вибірки (див. [Таблицю 9](#)). Гендерний дисбаланс відображає недопредставлення чоловіків у цільовому населенні. Це пов'язано з тим, що воєнний стан заборонив більшості чоловіків-громадян України віком від 18 до 60 років виїжджати за кордон.

Вибірка обстеження має середній вік 40 років. До нього відносяться переважно люди працездатного віку (18-64 роки).

ТАБЛИЦЯ 9. РЕСПОНДЕНТИ ЗА ВІКОМ ТА СТАТТЮ НА КОЖНУ КРАЇНУ, А ТАКОЖ ЗАГАЛЬНІ РОЗМІРИ ВИБІРКИ КРАЇН^{а,б}

Країна	12-17 років		18-64 років		Вік 65+		Інше	Загальний розмір вибірки
	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки	жінки	чоловіки		
BG	1%	1%	82%	10%	5%	2%	0%	646
CZ	2%	1%	87%	9%	1%	0%	0%	671
DE	1%	1%	85%	10%	2%	1%	1%	2.989
EE	1%	1%	86%	9%	2%	1%	0%	749
ES	2%	1%	85%	10%	2%	1%	0%	1.219
HU	1%	0%	82%	12%	2%	3%	1%	310
IT	3%	1%	88%	6%	2%	1%	0%	189
PL	1%	1%	90%	5%	3%	1%	0%	5.164
RO	1%	1%	85%	8%	3%	1%	0%	1.488
SK	2%	2%	88%	7%	2%	0%	0%	1.260
EU-10	1%	1%	87%	8%	2%	1%	0%	14.685
Загальний розмір вибірки	181	138	12.768	1.112	346	101	39	14.685

Джерело: FRA, Українське опитування 2022

Примітки:

^а Значення для усіх респондентів віком 12+, які заповнили анкету, яка пройшла критерії якості; незважені результати.

^б Категорія «Інше» відноситься до респондентів, які описали свою статтю як «інша». Через невеликий розмір вибірки ця категорія не розділяється за віком.

Більше 6 з 10 (64%) жінок у віці 18+ були відповідальними за дітей до 18 років, що жили разом з ними у приймаючій країні. Ця частка була нижчою серед чоловіків (47%).

Всього 66% дорослих респондентів з вибірки мали вищу освіту (ступінь бакалавра або вище), 18% мали професійну або технічну професійну освіту, 9% мали загальну середню освіту та 5% мали неповну середню освіту або нижче.

З усіх респондентів, які відповіли на питання про належність до меншини, близько 4% ідентифікували себе як ЛГБТ, 3% як євреї та 2% як меншини з точки зору кольору шкіри, етнічного походження чи релігії.

Близько 39% респондентів заявили, що мали обмеження в повсякденній діяльності протягом останніх 6 місяців.

«Я хочу подякувати всім людям, з якими ми познайомилися на нашому шляху, за їхню допомогу».

(Словаччина, жінка, 27)

Зібрані дані були ретельно перевірені. Контроль включав перевірки на «поспішайок». Це респонденти, які завершують опитування занадто швидко, не витрачаючи мінімального часу, необхідного для читання запитань. Вони також перевірялися на внутрішньо непослідовні відповіді, відповіді, які спрямовані на спотворення результатів і т.д.

Результати, опубліковані в цьому звіті, базуються на 14685 відповідях, чиї анкети відповідали критеріям якості. Вибірка включає 2691 незавершену анкету для того, щоб зафіксувати всю надану інформацію. Ці анкети були враховані, тому що вони не пропустили більше 200 з 288 змінних, які включені в анкету. Розміри вибірки через це відрізняються у питаннях, а також у тому, що деякі питання адресовані тільки респондентам певного віку.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct centres. You can find the address of the centre nearest you online (https://europa.eu/european-union/contact_en)

On the phone or in writing

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11
(certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696,
- via the following form: https://europa.eu/european-union/contact_en

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website (europa.eu).

EU publications

You can view or order EU publications at: op.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local documentation centre (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR Lex (eur-lex.europa.eu)

Open data from the EU

The portal data.europa.eu provides access to open datasets from the EU institutions, bodies and agencies. These can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes. The portal also provides access to a wealth of datasets from European countries.

PROMOTING AND PROTECTING YOUR FUNDAMENTAL RIGHTS ACROSS THE EU —

Військова агресія Росії проти України призвела до подій, яких не бачили у Європі протягом десятиліть. Відтоді вона спричиняє смерть, величезні руйнування і невимовні страждання. Вона також призвела до масового переміщення людей, якого не траплялося з часів Другої світової війни. Щоб захистити їх, ЄС вперше активував Директиву про тимчасовий захист. Згідно з нею держави-члени ЄС повинні запропонувати переміщеним з України особам.

У цьому звіті наведені результати онлайн-опитування переміщених з України осіб, яке було проведено FRA у 2022 році. Опитування охоплює 10 країн ЄС, які приймають велику кількість осіб, що перебувають під тимчасовим захистом: Болгарію, Чехію, Естонію, Німеччину, Угорщину, Італію, Польщу, Румунію, Словаччину та Іспанію. 14 685 учасників опитування поділилися своїми думками щодо приїзду та проживання в ЄС. Вони розповідають унікальні історії про свій досвід і почуття, зокрема про жорстокість.

Результати опитування також ілюструють проблеми, пов'язані із застосуванням інструменту тимчасового захисту в ситуації, яка може мати довгострокові наслідки для людей і наших суспільств.

**FRA - АГЕНТСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З
ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ**

Schwarzenbergplatz 11 - 1040 Відень - Австрія
T +43 158030-0 - F +43 158030-699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights
 twitter.com/EURightsAgency
 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Бюро публікацій
Європейського Союзу